

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA PEDAGOGICKÁ
KATEDRA HUDEBNÍ VÝCHOVY A KULTURY

**PŘÍNOS JINDŘICHA JINDŘICHA PRO ZACHOVÁNÍ
CHODSKÉ LIDOVÉ KULTURY**
DIPLOMOVÁ PRÁCE

Martina Karenovičová

Učitelství pro základní školy, obor Učitelství pro 1. stupeň základní školy

Vedoucí práce: Mgr. Vít Aschenbrenner, Ph.D.

Plzeň 2019

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a zdrojů informací.

Plzeň, 10. únor 2019

.....
vlastnoruční podpis

Poděkování

Mé poděkování patří vedoucímu diplomové práce Mgr. Vítu Aschenbrennerovi, Ph.D. za cenné rady při tvorbě mé diplomové práce.

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
Fakulta pedagogická
Akademický rok: 2018/2019

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE
(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Martina KARENOVIČOVÁ**
Osobní číslo: **P15M0009P**
Studijní program: **M7503 Učitelství pro základní školy**
Studijní obor: **Učitelství pro 1. stupeň základní školy**
Název tématu: **Přínos Jindřicha Jindřicha pro zachování chodské lidové kultury**
Zadávací katedra: **Katedra hudební výchovy a kultury**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cíl: Prokázat přínos J. Jindřicha jako etnografa, sběratele a propagátora chodské lidové kultury.
Metodika: S použitím již publikované literatury a vlastního bádání prokázat vliv J.J. na zachování chodské lidové kultury, zejména v oblasti hudební, taneční, slovesné a etnografické.

Rozsah grafických prací:

Rozsah kvalifikační práce:

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná**

Seznam odborné literatury:

JINDŘICH, Jindřich, 1956. Chodsko. Praha: Nakladatelství Československé akademie věd. 284 s.

ŠPELDA, Antonín, 1955. Hudební dílo Jindřicha Jindřicha. Plzeň: Krajské nakladatelství. 135 s.

ŠPELDA, Antonín, 1975. Chodsko domov můj. Plzeň: Západočeské nakladatelství. 105 s.

Vedoucí diplomové práce:

Mgr. Vít Aschenbrenner, Ph.D.

Katedra hudební výchovy a kultury

Datum zadání diplomové práce: **25. října 2018**

Termín odevzdání diplomové práce: **30. června 2019**

RNDr. Miroslav Randa, Ph.D.
děkan

Mgr. et Mgr. Romana Feiferlíková, Ph.D.
vedoucí katedry

V Plzni dne 6. prosince 2018

Obsah

Seznam zkratk	4
Úvod.....	5
1. Chodsko.....	6
1.1 Původ Chodů.....	6
1.2 Povinnosti strážců hranic	7
1.3 Chodské nářečí.....	7
1.4 Chodský kroj	8
1.5 Chodská muzika.....	9
1.6 Chodské tradice.....	11
2. Život a dílo Jindřicha Jindřicha.....	13
2.1 Život J. Jindřicha.....	13
2.2 Tvorba Jindřicha Jindřicha věnovaná Chodsku	17
2.2.1 Jindřichovy inspirace	17
2.2.2 Božena Němcová	17
2.2.3 Karel Jaromír Erben	17
2.2.4 Alois Jirásek	17
2.2.5 Josef Blau	18
2.2.6 Eliška Přibyllová	18
2.2.7 Božena Hezká.....	18
2.2.8 Jaroslav Špillar	19
2.2.9 Jindřich Šimon Baar	19
2.2.10 Jan František Hruška.....	19
2.3 Jindřichova etnografická tvorba.....	20
2.3.1 Chodský zpěvník.....	20
2.3.2 Národopisné muzeum.....	22
2.3.3 Národopisné dílo Chodsko a Chodský slovník	23
2.3.4 Chodský slovník.....	24
2.3.5 Propagace chodské písně a Chodska.....	25
2.3.6 Ocenění	27
3. Národopisné soubory na Chodsku	28
3.1 Národopis	28
3.2 Vývoj lidové slovesnosti a národopisu	28
3.2.1 Středověk a prameny slovesného folkloru	28
3.2.2 Období humanismu	29
3.2.3 Habsburkové	29

3.2.4 České národní hnutí.....	30
3.2.5 Moderní folkloristika let 1918-1945	31
3.2.6 Folkloristika po roce 1945	31
3.3 Národopisný soubor Postřekov	31
3.4 Chodský soubor Mrákov	32
3.5 Konrádyho dudácká muzika.....	33
3.6 Domažlická dudácká muzika	33
3.7 Mužský pěvecký sbor Haltravan.....	33
3.8 Chodská vlna.....	34
3.9 Chodské slavnosti.....	34
4. Lidová kultura	36
4.1 Hmotná kultura.....	37
4.1.1 Zaměstnání a forma obživy	37
4.1.2 Lidová výroba	38
4.1.3 Sídla.....	38
4.1.4 Lidový oděv	38
4.1.5 Lidová strava.....	39
4.1.6. Doprava	39
4.1.7 Výtvarná kultura.....	40
4.2 Nehmotná kultura.....	40
4.2.1 Folklor	41
4.2.2 Slovesný folklor	41
4.2.3 Hudební folklor	41
4.2.4 Tanec	42
4.2.5 Folklorismus.....	42
4.3 Lidová religiozita	43
4.4 Obyčejová tradice.....	43
4.5 Společenské vztahy	43
4.5.1 Vztahy v rodině	44
4.5.2 Vztahy v obci	44
4.6 Kulturní dědictví	44
5. Výzkum „Chodské folklórní soubory ve vztahu k tvorbě J. Jindřicha.“	46
5.1 Cíl výzkumu	46
5.2 Použitá metoda výzkumu	46
5.3 Zkoumaný soubor.....	47
5.4 Výsledky výzkumu.....	47
5.5 Závěry empirického výzkumu.....	55

Závěr	56
Resumé	57
Seznam použité literatury.....	58
Seznam obrázků	62
Seznam grafů.....	64
Seznam příloh.....	65
Přílohy.....	I

Seznam zkratek

č. – číslo

UNESCO – Organizace OSN pro vzdělání, vědu a kulturu

Úvod

Osobnost Jindřicha Jindřicha jsem si vybrala za téma své diplomové práce, neboť pocházím z Chodska a uvědomuji si velké sepětí obyvatel s lidovou kulturou a zvyky tohoto rázovitého regionu. Neobyčejná bohatost a rozmanitost odkazu předků byla zachována do dnešních dob nejen ústním podáním, ale zejména díky sběratelské a etnografické činnosti různých osobností. Mezi nimi vyniká komplexností a objemem díla zejména J. Jindřich.

Cílem diplomové práce je zmapování vlivu osobnosti sběratele, etnografa, sbormistra, pedagoga a skladatele J. Jindřicha na zachování chodské lidové kultury.

Diplomová práce se skládá ze dvou částí. V teoretické části se zabývám životem a dílem J. Jindřicha zejména jako etnografa a sběratele. Zároveň poukazuji na osobnosti, které inspirovaly J. Jindřicha v jeho etnografické, badatelské, sběratelské a skladatelské činnosti. V praktické části jsou zpracovány výsledky empirického výzkumu, zaměřené na zdokumentování vlivu díla J. Jindřicha na tvorbu folklorních souborů, jejich muzik a dudáckých kapel.

1. Chodsko

„Chodsko, historická a etnografická oblast v jihozápadních Čechách, v podhůří Českého lesa, centrem jsou Domažlice. Tradiční lidová kultura je nejbohatší a nejživější v rámci Čech“ (Ottova encyklopedie, 2007, s. 385).

Původní vymezení Chodska je daleko rozsáhlejší. Souvisí s ochranou zemských hranic a zemských stezek směrem do Bavor podél celého Českého lesa a části Šumavy. Proto je nutné zmínit nejen okolí Domažlického královského hradu, ale i oblast u Tachova a Přimdy. Hraniční strážci se označovali jako Chodové. Domažličtí Chodové se usadili v jedenácti vsích podél dvou zemských stezek v počtu kolem 300 rodin. K ochraně zemské cesty přes Brod vznikly vesnice Pocinovice, Lhota, Tlumačov, Mrákov, Stráž, Klíčov. K ochraně druhé zemské cesty přes Mnichov, na úpatí Haltravy pak Postřekov, Klenčí, Újezd, Chodov a Draženov.

Obrázek č. 1- Chodsko mapa

1.1 Původ Chodů

O původu Chodů existuje celá řada teorií. Jedna odvozuje jejich původ od polských Hedčanů, které měl přivést do Čech již kníže Břetislav. Jiná teorie hovoří o srbském kmeni Vendů, nebo o podobnosti s Valachy či Slováky z okolí Nitry. Plzeňský archivář Fridolín Macháček podpořil teorii J. F. Hrušky o tom, že Chodové jsou kmen ryze slovanský.

„Chodové byli mocný slovanský kmen, usedlý původně v sousedství jihovýchodních, korutanských Slovanů, který se rozšířil z rakouského a bavorského Podunají po obou stranách Šumavy od jihovýchodu k severozápadu a do svého dnešního území na Plzeňsku

přišel nejpozději v 9. století, ustoupiv silnému tlaku bavorské kolonizace“ (Roubík, Váchal, 1962, s. 9).

Otázka původu tedy není zcela jednoznačná. První dochovaná písemná zpráva pochází z Dalimilovy kroniky ze 14. století, kde se kronikář o Chodech zmiňuje v souvislosti s bitvou Břetislava I. a Jindřicha III. (Špelda, 1975, s. 58).

Jinak je tomu v pověstech, kdy byli Chodové stvořeni sv. Petrem a Pánembohem.

„Zablesklo se a cizinci zmlkli: místo břízek náhle vyrostl u cesty zástup chlapů. Byli vysocí a štíhlí, s výbojnými bradami a mocnými nosy: oči měli černé, havraní vlasy jim dlouze vlály v tom větru na horách. V rukou třímali válečné sekery a u nohou jim vrčeli napůl vlci, napůl psi. A koukali přívětivě, leč přísně. A byli uctiví, leč hrdí“ (Šmíd, 2008, s. 14).

1.2 Povinnosti strážců hranic

K povinnostem chodských vesnic a jejich obyvatel náležela pochůzka podél hranice, obnova hraničních znamení a dohled nad respektováním zemské hranice českého království. Neméně důležitá byla funkce obranná, kdy měli Chodové za povinnost zadržet nepřítel na hranici a nevpustit jej do vnitrozemí, dokud se nedostavila ozbrojená posila. Taktéž zde byla povinnost dohlížet na placení cla obchodníků z cizích zemí. Slavnostnější a reprezentativnější ráz pak měl doprovod panovníka a jeho královské družiny k zemské hranici. Za tyto služby pak byla Chodům přiznána jejich privilegia. ¹

1.3 Chodské nářečí

Chodské nářečí náleží do české skupiny, jihozápadočeské podskupiny spolu s nářečím Doudlebským. Někdy se můžeme setkat s označením jako bulačina. Původ je odvozen od slovesa být – bul, bula, bulo. Chodové jsou pak označováni jako Buláci. K typickým znakům nářečí patří protetické h – *haby, Hadamouc, hdyž*, prodlužování samohlásek – *sedíl, vidíl, do sencí*, záměna d a r – *děrek, nepuru*, záměna g v k – *kuláš, špakát, cikareta, hdo, něhdo*, k příjmení je připojeno *ouc* – *Hadamouc, Hojdouc, Márynkouc, Ublouc* a mnoho dalších. Nesmím též opomenout melodii a značnou zpěvnost v obyčejné řeči lidí. Dialektologii se věnuje celá řada spisovatelů i odborníků: např. Jan František Hruška v díle z roku 1907 *Dialektický slovník chodský*, Jaroslav Voráč i Jindřich Jindřich, jehož slovník vychází až v roce 2007.²

---

¹ Výsada, výsadní právo udělené panovníkem za zásluhy.

² Dialektologie je věda, zabývající se studiem nářečí a dialektů.

1.4 Chodský kroj

„Nejrázovitější mezi českými kroji je nesporně chodský kroj, ale zároveň je také nejzajímavější: má nejstarší ráz a nejdéle se v Čechách udržel, nosí se vlastně podnes. Kromě toho je však zajímavý a důležitý tím, že můžeme sledovat jeho vývoj v průběhu 150 roků“ (Stránská, 1950, s. 115).

Chodský kroj lze rozdělit na mužský, ženský a dětský. Nebo kroj sváteční a kroj ke každodennímu nošení.

Obrázek č. 2 - kroje

Ženský kroj

K slavnostní příležitosti: Na hlavě se nosil barevně vyšíváný červený šátek, později černý šátek, který se váže v týle a jeden konec se přehodí přes rameno směrem dopředu. Vdané ženy si ještě přes tento šátek dávaly bílou plenu. Bílé, silně naškrobené rukávce se nad lokty stahují tkalounem, lajblík, šerka s fjerťochem, červené punčochy a černé střevíce. Ve všední dny se nosí kanduš jednoduchý, s košilí nebo kabátkem, méně zdobené fjerťochy a nízké pantofle. Za nepříznivého počasí se přes kroj přehodí vlňák nebo salup.

Mužský kroj

Pokrývkou hlavy je čepice vydrovka, nebo klobouk širák. Praštěnky- žluté kalhoty, délky pod kolena, svázané žlutým tkalounem, bílá košile, modrá vyšíváná vesta, kabát nebo kazajka, bílé punčochy a černé boty. Muži ženatí nosívají většinou kabát a širák, svobodní vydrovku a kazajku.

Dětský kroj

Miminka jsou oblečena do bílé košilky, na hlavu se jim dává karkulka. Chlapci nosí bílé košile a kalhoty. Dívky pak rukávečky, bílou košili, sukni s živůtky a kolem krku si uvazují šátek. Vlasy jsou spleteny do dvou vrkočů a ozdobeny na konci červenou pentlí.

1.5 Chodská muzika

Zazpívaná písnička provázela dny všední, muzika a zpěv dny sváteční.

Těžko si dnes představíme chodskou muziku bez dud. Dudy jsou mezi Slovany poměrně dosti oblíbené již v dobách okolo 6. století.

„Od 13. století existuje souvislá řada stále hojnějších dokladů, svědčících o všeobecné oblibě tohoto nástroje v českých zemích i na Slovensku“ (Markl, 1979, s. 21).

Vynálezem dymáku, pomocného měchu, někdy kolem 16. století, se dudákům uvolnila ústa pro zpěv, nemuseli totiž foukáním plnit měch. Tento vynález přichází na Chodsko patrně z Německa. Ladění těchto dud je nejčastěji Es dur. Tento specifický nástroj se na Chodsku nazývá „pukl“. Někdy kolem 19. století se objevuje klarinet, v dudácké muzice nejčastěji dva a jako poslední kontrabas.

Obrázek č. 3 - dudy

Nástrojové obsazení:

Duo: housle, dudy

Malá selská muzika: Es klarinet, dudy a housle.

Velká selská muzika: Es klarinet, B klarinet, dudy a housle.

Malá dudácká muzika: Es klarinet, B klarinet, 1 nebo 2 dudy, housle a kontrabas.

Velká dudácká muzika: Es klarinet, B klarinet, 2 dudy, 2 nebo 3 housle, kontrabas a viola.

„Pod názvem lidové hudební nástroje rozumíme v úzkém slova smyslu ty nástroje, které si zhotovuje selský lid vlastnoručně a které zůstávají nebo zůstaly v jeho užívání delší dobu“
(Buchner, 1956, s. 41).

Lidová tvořivost se projevila i u specifických hudebních nástrojů: fanfrnoch, vozembouch, řehtačka, píšťalky a mnohé další.

S muzikou souvisí tanec. Tím specifickým je chodské kolečko, které svým vznikem spadá asi do 15. století. Jedná se o skupinu více tanečníků stojících v kruhu, kteří se drží za zády za zápěstí a malými krůčky se postupně otáčí celé kolo. Jedna sloka písně se pouze tančí, beze zpěvu a muzika hraje různé variace písně. Při druhé se zpívá, tanečníci se rozpojí a jen se mírně pohupují v rytmu, aby při další sloce opět vytvořili kolečko. V počtu dvou tanečníků je způsob držení jiný a tanečníci se stejnými kroky otáčí na místě. Dalšími tanci je obkročák, rejdovák a mnoho dalších.

Obrázek č. 4 – Chodské kolečko

„Mozika – půl zdraví, mozika ha zpjev – celý zdraví, ha to je to pravý“ (Jindřich, 1956, s. 177).

Chodské písničky jsou nejčastěji v třídobých taktech – 3/4, 3/8 nebo se střídá třídobý s 2/4 taktem. Zpívané jsou ve dvojhlosech, druhý hlas v tercii nebo sextě. Protože do písni vkládali Chodové každodenní životní situace, jsou písni lyrické. Rádi tancovali, takže pomalých písni je poskrovnu a doprovod hrály dudy, proto durové tóniny. Na jeden nápěv se dá zazpívat vícero písni, takže převládá více různých textů, které byly následně různými sběrateli zaznamenány.

POTŘEKOVO, PĚKNÁ VES
J. Jindřich, Chodský zpěvník, č. 86. III.

Allegretto.

1. Po - tre - ko - vo pěk - ná ves, hal - dom tal - dom hal - dom dom.

5 hu - kús dív - ěi kab - zu pes, hal - dom tal - dom hal - dom dom.

Obrázek č. 5 - chodská písnička

1.6 Chodské tradice

Běžný život je spojený s rytmem a cykly v přírodě a stejně je tomu i na Chodsku. Vyjdeme-li z kalendáře, jako první je Nový rok. Před svátkem Tří králů se světila voda, která se dávala doma do kroupenek. Na Tři krále se posvětil chleba, křída i kadidlo. Následovalo Tříkrálové koledování chlapců, kteří chodili po vsi od domu k domu za koledou, s dnes již všude obnovenou tradicí nadepsali znamení nade dveřmi K+M+B a letopočet. Na Hromnice se v kostele světily svíčky hromničky. Masopust je svátkem pohyblivým, stejně tak jako Velikonoce, protože končí popeleční středou, kterou začíná čtyřicetidenní půst. V tomto období mezi dvěma postními dobami nastává čas veselí, tancování, zabijaček apod. Ne nadarmo se na Chodsku říká: „Co Masopust dokáže, svatý Martin ukáže.“ Nejvíce se proslavil masopust u nás v Postřekově. Součástí je maškarní bál, kytičková, babský bál, na závěr průvod masek, poprava masopustu a truchlení pozůstalých. Velikonoce jsou spojeny s tradicí křesťanskou, postní neděle: černá, prázdná, kýchavá,

družná, smrtná, s vynášením Mořeny a přinášením nového léta, květná, spolu se svěcením kočiček. V pašijovém týdnu se od zeleného čtvrtku do bílé soboty dodržoval přísnější půst. Čtyřicetidenní půst končil až na Bílou sobotu. Když odletí zvony do Říma, nastává čas pro klepáče a drkáče, kteří zvony musí pochůzkou po vsi nahradit. Na velikonoční pondělí chodili chlapi na pomlázku. Na apríla se vyváděly různé nezbednosti. Pálení čarodějnic je spojeno se stavěním hranice a s upálením čarodějnice i tam, kde se dříve tato tradice nedochovala. V některých vesnicích jsou pak i ohně dva, ještě u májky. Stavění máje je prestižní úkol pro celou ves. Vybrat pěkně rovně rostlý vysoký strom a dozdobit ho pestrobarevným věncem, vztyčit a upevnit ho v zemi a ještě v noci uhlídat, není snadný úkol. Omladina pak ještě píše na dveře, silnici, v lepším případě křídou, v horším bílou barvou různé říkanky nebo posměšky, vztahující se na obyvatele domu. Někdy se ještě dnes mohou dívky setkat se svojí vlastní malou májkou od chlapce, kterému se líbí. V prvním týdnu v květnu se také koná májová zábava. Máj se nechává stát většinou celý měsíc. V letním období pak nastává čas poutí. Kdy se která koná, závisí na svatém, kterému je zasvěcen kostel nebo kaplička v dané vsi. O pouti se pečou chodské koláče. Co koláč, to naprosto jedinečné umělecké dílo. Způsob zdobení má svá pravidla. Základem jsou mák, povidla a tvaroh a na přizdobení ještě mandle a rozinky. Vzory vytváří ta nejzkušenější tvarohem. V době pouti se schází širší rodina, navštěvují se i vzdálení příbuzní, tancuje se, zpívá a hoduje. Pro děti jsou pak kolotoče a různé sladkosti na jarmarku. Největší a nejznámější je pouť v Domažlicích, známá jako Chodské slavnosti propojené s vystoupeními různých národopisných a folklórních souborů. Následovalo posvícení, tedy svátek vysvěcení kostela, který se dnes slaví 3. neděli v měsíci říjnu, druhý největší svátek pro danou ves. Dušičky – vzpomínka na naše předky. Mikuláš, adventní čas a Vánoce s půlnoční mší (Jindřich, 1956, s. 43 - 63).

Obrázek č. 6 – Masopust v Postřekově

2. Život a dílo Jindřicha Jindřicha

2.1 Život J. Jindřicha

Chodský rodák Jindřich Jindřich se narodil v Klenčí pod Čerchovem roku 1876 jako nejmladší dítě řídícímu učiteli Aloisi Jindřichovi a jeho druhé ženě Anně, taktéž pocházející z učitelké rodiny. Učitelské povolání a hudba provází většinu Jindřichových sourozenců i jeho samého (Špelda, 1955, s. 5).

Nejstarší sestra, prvorozená Marie Hedvika, byla řeholní učitelka hudby v Praze. Bratr Karel, povoláním právník, hrál na housle v různých komorních uskupeních, taktéž druhý bratr František ovládal hru na housle, přestože byl profesí zahradníkem. Druhá sestra Barbora mimo houslí hrála na violu, klavír i varhany a byla tzv. industriální učitelkou.³ Třetí bratr Alois hrál na varhany a též se věnoval učitelkému povolání. I třetí sestra Anna, učitelka měšťanské školy v Plzni, ovládala hru na několik hudebních nástrojů. Nejinak je tomu i u nejmladšího Jindřicha. Také on hrál na řadu hudebních nástrojů, kromě houslí, varhan a klavíru ještě ovládal hru na flétnu, violoncello a eufonium.⁴

Volba povolání tím byla zřejmě již předurčena - hudebník nebo učitel. Otec Alois poslal Jindřicha roku 1890 do Prahy ke zkouškám na konzervatoř, kde syn neuspěl. Proto následujícího roku nastoupil Jindřich do učitelkého ústavu v Soběslavi. I zde se hudbě aktivně věnoval buď jako hráč ve studentském kvartetu, či sbormistr v mužském sboru, nebo soukromý učitel hry na klavír a housle. Zde se také zrodily první pokusy o komponování vlastních písní, mezi které patřila prvotina Sen, tvořená pro přítele Pojezného na motivy veršů Bělohrobského.⁵

Po krátké učitelské praxi ve Lhenicích na Prachaticku a posléze i v Domažlicích odešel mladý učitel Jindřich roku 1901 prohloubit své hudební znalosti a dovednosti do Prahy. U Karla Hoffmeistera rozvíjel techniku hry na klavír a u Vítězslava Nováka studoval harmonii, kontrapunkt a zákonitosti hudební teorie. Vedle hudby se také seznamoval s poezií, výtvarným uměním, s pražským uměleckým světem a byl V. Novákem podporován ve své sběratelské činnosti zápisu chodských písní (Špelda, 1955, s. 6).

---

3 Učitelka ručních prací na dívčích školách.

4 Dechový žesťový hudební nástroj.

5 Český básník a spisovatel.

„Vskutku Jindřichova duše se rozdělila ve dvě: polovina ovijela láskyplnou něhou rodný kraj a lid, druhá polovina hledala a nacházela uspokojení a duševní vyrovnání ve vlastní hudební tvorbě“ (Špelda, 1955, s. 7).

Roku 1902, po úspěšném zakončení soukromého studia, se Jindřich vrátil zpět na Chodsko do Domažlic, odmítaje lákavé pracovní nabídky přicházející nejen od nás z domova, ale i ze zahraničí a po celý svůj život pak zůstává svému rodnému Chodsku věrný (Špelda, 1975, s. 16).

Po návratu z Prahy se vrací k původnímu povolání kantora obecné školy v Domažlicích, kde setrval pětadvacet let až do února roku 1924, kdy byl ze zdravotních důvodů ze školské služby vyváznán a odešel předčasně do výslužby. Současně se věnoval soukromé výuce hry na klavír a housle a vychoval řadu dobrých klavíristů. Mezi jeho nejlepší žáky patřil i Jindřichův synovec Jaromír Jindřich, první ředitel hudební školy v Domažlicích, otevřené v roce 1952 a od roku 2013 nesoucí název Základní umělecká škola Jindřicha Jindřicha.

„Vyučovací hodiny měl Jindřich Jindřich vždy předem metodicky promyšlené, ale třebaže výuka začala zpravidla již v devět hodin ráno, zapomínal učitel v hudebním zápalu na čas a hodina se nejednou protáhla“ (Špelda, 1975, s. 57).

O tom, že byl vynikající klavírista, dokazuje i jeho koncertní činnost, kdy doprovázel hrou na klavír pěvecké velikány, jakou byla sama Ema Destinová nebo Karel Burian, se kterými se přátelil a kteří zároveň propagovali Jindřichovu tvorbu u nás i ve světě. Mezi interprety Jindřichovy tvorby patřily i mnohé další osobnosti jako Ela Kreslová – Musilová, Božena Hezká - Rožďalová, Jarmila Královcová, Anna Slavíková, Josef Branžovský či barytonista Emil Burian.

V letech 1911 – 1912 obstarával J. Jindřich klavírní doprovod pěvcům Karlu a Emilu Buriánovým.

S Emou Destinovou uskutečnil J. Jindřich v letech 1926 – 1927 na dvacet koncertů po českých i moravských městech včetně Domažlic. *„Ohlas na koncerty byl ohromný a Jindřich byl vítán nejen jako skladatel, ale i klavírista“ (Plevka, 1994, s. 181-182).*

„J. Jindřich vystupoval jako sólový klavírista i jako komorní hráč, uskutečnil na 900 koncertů v českých zemích“ (Chodsko.net [online] 2014, [cit. 30. 09. 2018]).

I v Domažlicích se věnoval sbormistrovství, v letech 1911 – 1912 vedl ženský a smíšený pěvecký sbor Čerchovan, od jehož založení byl aktivním členem a od roku 1919 jmenován čestným členem. Několikrát také řídil župní koncerty nejen v Domažlicích.⁶

„Byl sbormistrem velmi přísným k sobě i k pěvcům, obdiv vyvolával jeho vynikající hudební sluch, úzkostlivá byla jeho péče o čistotu intonace, o zřetelnou artikulaci a o kontrastní kresbu v dynamice“ (Špelda, 1975, s. 36).

Navázal také na vlastní hudební tvorbu z dob studií v Soběslavi. Věnoval se tvorbě pro sólový hlas s klavírním doprovodem, kde vytvořil dílo čítající 172 písní na texty našich velikánů poezie, jakými byli Vrchlický, Neruda, Sládek, Krásnohorská, Wolker a mnoho dalších.

„Z českých básnických jmen zvolil Jindřich pro své písně celkem třicet jedna autorů, což je jistě úctyhodný počet. Ještě více nám prozrazuje pohled na jména básníků, kde nehledíme-li k několika jménům literárně nevýznamným – setkáme se vesměs s básníky, kteří ve vývoji české poesie hodně znamenali“ (Špelda, 1955, s. 84).

Neméně plodnou byla tvorba pro sbory.

Pro mužské sbory tvořil díla s podtexty lásky k vlasti, k přírodě, k horám a lesům i k historii a zároveň v nich reagoval na události doby mezi dvěma světovými válkami. V ženských sborech se setkáme spíše s milostnou, přírodní či humornou tematikou. Zvláštní pozornost si zasloužil čtyřhlasý Madrigal, který roku 1922 získal první cenu na pěveckých závodech od Pěvecké obce Československé. V tvorbě pro smíšené sbory se Jindřich opíral především o téma vlastenectví (Špelda, 1955, s. 12).

„Jindřich Jindřich pařil nesporně zejména v prvním čtyřicetiletí k nejvyhledávanějším skladatelům, pokud jde o vokální tvorbu“ (Špelda, 1975, s. 47).

V tvorbě pro děti se odráží dlouholetá profesní zkušenost kantora, kde kromě šedesáti sborů a sborečků vytvořil Jindřich i dílo určené pro hodiny hudební výchovy Padesát školních cvičení hlasových s průvodem klavíru nebo harmonia.

---

⁶ Župa je název pro vyšší správní celek na základě územních oblastí.

Zároveň nelze opomenout i činnost přednáškovou, spisovatelskou nebo osvětovou pro dospělé i děti. Témata k přednáškám vybíral z oblasti klasické hudby i hudby lidové. Byl také autorem mnoha článků, které byly publikovány jak v odborných časopisech, tak i v denních listech.

„Třebaže většinou jsou Jindřichovy články jen doplňkem jeho činnosti hudebně tvůrčí a reprodukční, můžeme i z nich čerpat cenný materiál k poznání jeho mravních i uměleckých zásad“ (Špelda, 1955, s. 108).

Instrumentální Jindřichova tvorba není tak početná jako tvorba vokální. Komponuje díla menšího rozsahu především pro klavír jako sólový nástroj, skladby pro čtyřruční hru, pro harmonium, varhany, pro housle s klavírním doprovodem a pro violoncello a klavír. Taktéž je autorem několika děl pro orchestr, smyčcové kvarteto a dechovou hudbu.

Ze skladeb pro klavír byly ceněny Variace charakteristické, kde na motiv lidové písně Laštovička, malý fták, vytvořil Jindřich 37 variací.

„Že i profesor Vilém Kurz oceňoval toto dílo, potvrzuje i skutečnost, že je zavedl na svém klavírním oddělení na konservatoři ve Lvově“ (Špelda, 1955, s. 105).

Svému Chodsku se Jindřich Jindřich s láskou vyznává neúnavnou sběratelskou činností lidové písně.

Obrázek č. 7 - Jindřich Jindřich

2. 2 Tvorba Jindřicha Jindřicha věnovaná Chodsku

2.2.1 Jindřichovy inspirace

„*Slavné trojhvězdi národopisců Chodska: Erben – Němcová - Hruška- svítilo mi při této práci na cestu*“ (Jindřich, 1956, s. 13).

2.2.2 Božena Němcová

V letech 1845 – 1847 zde pobývala spisovatelka Božena Němcová, která byla zdejšími krajem a lidmi okouzlena. Zapisovala si říkadla, pohádky, lidové zvyky a obyčeje a mnohé další a je někdy označovaná jako první folkloristka Chodska. Přispívala do časopisů Česká včela a Květy a tím Chodsko popularizovala a propagovala (Chodsko.net [online] 2014, [cit. 26. 02. 2018]).

2.2.3 Karel Jaromír Erben

Další osobností byl spisovatel Karel Jaromír Erben, který Chodsko navštívil čtyřikrát. Zaznamenával si písně, pohádky, říkadla, lidové zvyky, věnoval se studiu archivu a kroje. Navštěvoval nejen Domažlice, ale i okolní vsi. Z jeho cest na Chodsko pak vzešla některá díla jako například Svatební obyčejové okolí Domažlic. Roku 1866 zajišťoval sbírku chodských krojů pro Moskevskou národopisnou výstavu (Chodsko.net [online] 2014, [cit. 26. 02. 2018]).

2.2.4 Alois Jirásek

Roku 1876 navštívil Chodsko spisovatel Alois Jirásek, který zde pobýval u Josefa Thomayera v Trhanově. Ve svém románu Psohlavci zaznamenal a zčásti zidealizoval Chodsko a jeho obyvatele. Dále připojil nový symbol čakan, psí hlavu a přidal některé postavy, například dudáka Řehůrka. Jirásek použil chodské nářečí, což dodalo románu na autentičnosti. Korektury k dialektu, ke krojům či stavbám provedl dialektolog a národopisec J. F. Hruška. Proto měl tento román důležitou roli v upevňování národní hrdosti a vzbudil nebývalý zájem o Chody a jejich historii. Psohlavci vycházeli nejprve v časopisu Květy s kresbami Mikoláše Alše. Knižně vyšli až roku 1886. Dílo bylo mnohokrát zdramatizováno, zfilmováno i zhudebněno. K nejzajímavějším zpracováním patří opera klatovského rodáka Karla Kovařovice, která se na prknech Národního divadla dočkala sté reprízy. Zajímavá jsou i filmová zpracování režisérů jak Svatopluka Innemanna z roku 1931, tak i pozdější z roku 1955 Martina Friče (Chodsko.net [online] 2014, [cit. 25. 02. 2018]).

2.2.5 Josef Blau

Učitel, spisovatel, kronikář, historik a národopisec z Nýrska byl Jindřichovým švagrem. Blauovou druhou ženou byla Barbora Jindřichová, sestra Jindřicha Jindřicha, označovaná v některé literatuře jako Betty. Jindřich často pobýval u Blauových o prázdninách a Blau zajížděl také na Chodsko. Byl propagátorem Chodska mezi německy hovořícím obyvatelstvem Šumavy. Za druhé světové války přeložil do němčiny Jana Cimburu spisovatele Baara a řadu dalších českých děl. Byl jedním ze zakládajících členů Baarovy společnosti a zároveň přispíval články do časopisu společnosti Chodsko.

„Blau je dosud zdaleka nedoceněný znalec německo šumavského folkloru“ (Špelda, 1975, s. 10).

Po druhé světové válce Blau na vlastní žádost odešel do Bavorska, avšak tento odchod nesl velmi těžce.

2.2.6 Eliška Přibyllová

Do Domažlic nastoupila jako učitelka matematiky na vlastní žádost roku 1896 a svému povolání zůstala věrná až do odchodu na penzi roku 1923. Kromě učitelování byla velmi aktivní ve veřejném životě: náčelnice Sokola, jednatelka v Literární jednotě, stála u zrodu Čerchovanu a byla jeho dlouholetou členkou. Spolupracovala s Jindřichem Jindřichem na zápisech textů chodských písní, byla spoluzakladatelkou muzea a starala se o veškeré soukromé záležitosti Jindřicha (Špelda, 1975, s. 17).

„Nejvřeleji vzpomínám dlouholeté oddané přítelkyně a spolupracovnice, odb. učitelky a výtečné kulturní pracovnice E. Přibyllové, která pomáhala při zapisování látky a korektuře, srovnala do skupin mnou sebraný materiál Přísloví, trpělivě po celá dlouhá léta opisovala, přepisovala jednotlivé oddíly celého díla“ (Jindřich, 1956, s. 13).

2.2.7 Božena Hezká

Klavíristka a pěvkyně se do Domažlic přistěhovala roku 1922. Krátce na to uspořádala v Domažlicích svůj první koncert, na kterém se seznámila s J. Jindřichem. Od roku 1934 již spolupracovala s J. Jindřichem pravidelně při koncertní činnosti. Spolu s Jindřichovým bratrem Aloisem založila Kruh přátel J. Jindřicha, který finančně podporoval vydání některých Chodských zpěvníků. Roku 1937 byla sbormistryní sboru Čerchovan. Podílela

se přepisem na sborníku Chodsko i na Chodském slovníku. Spravovala muzejní sbírky a některé z nich sama pro muzeum pořídila. Vyřizovala i Jindřichovu korespondenci (Špelda, 1975, s. 88).

2.2.8 Jaroslav Špillar

Plzeňský rodák a český malíř byl Chodskem okouzlen natolik, že se zde rozhodl usadit natrvalo. Nejprve se jeho domovem stal Postřekov, odkud také pochází jeho přídomek Trávníček a později Pec pod Čerchovem. Na svých obrazech zachytil mnoho cenného z každodenního života chodského lidu i krásu krajiny na Chodsku. Mezi jeho přátele patřil i J. F. Hruška nebo J. Š. Baar, který Špillara zasadil do svého díla Skřivánek (Chodsko. net [online] 2014, [cit. 26. 02. 2018]).

„Postavil si tu i ateliér na Trávnících, a jako každý u nás má vedle vlastního příjmení i nějaký příslotek po chalupě, tak i malíři přezděli „Trávníček“ a brzy nikdo v širém okolí nic nevěděl o malíři Pilařovi, ale každé dítě znalo – Trávníčka“ (Baar, 1962, s. 52).

Mezi významné osobnosti narozené na Chodsku patří zejména Jindřich Šimon Baar a Jan František Hruška.

2.2.9 Jindřich Šimon Baar

Rodák z Klenčí pod Čerchovem, kněz, spisovatel, národopisec a jedna z nejvýraznějších osobností Chodska. Pokrevně spřízněný s dalšími spisovateli Janem Vrbou a Janem Františkem Hruškou. Baarovou prvotinou byla básnická sbírka Rodnému kraji, ve které se nachází báseň Bulačina, která se stala hymnou Chodů. Spolu s Hruškou a Františkem Teplým sepsali Chodskou čítanku. Věnoval se sbírání písní, pohádek, rčení a dalšího cenného materiálu z chodského kraje, které se zúročuje v jeho literární tvorbě, např. Chodské písně, Hanýžka a Martínek, Báby a dědkové, trilogie Paní komisarka, Osmačtyřicátníci a Lůsy (Chodsko. net [online] 2014, [cit. 25. 02. 2018]).

2.2.10 Jan František Hruška

Chodský rodák z Pece pod Čerchovem, středoškolský pedagog, spisovatel, etnograf a dialektolog. Spolu s Baarem studovali v Domažlicích na gymnáziu a právě o pár let starší Hruška podněcoval Baara k literární tvorbě. Sám se také věnoval sbírání bajek, pohádek, pověstí na Chodsku, které zpracoval ve svých knihách jako Na hyjtě, Mezi dřevorubci a v mnoha dalších. Nejdůležitější odkaz Chodsku zanechává v Dialektickém slovníku chodském, v díle z roku 1907, které je encyklopedií chodské kultury a zároveň jazykovým

dědictvím. Hruškových znalostí z chodského regionu využili i organizátoři Národopisné výstavy v Praze roku 1895. S Jindřichem ho pojilo nejen přátelství, ale i oboustranná spolupráce (Chodsko. net [online] 2014, [cit. 25. 02. 2018]).

Všechny výše zmíněné osobnosti se promítají i v tvorbě Jindřicha Jindřicha věnované Chodsku.

2.3 Jindřichova etnografická tvorba

Chodsku zanechal Jindřich Jindřich tři celoživotní díla: Chodské zpěvníky, muzejní sbírky a etnografický sborník Chodsko, včetně chodského slovníku.

2.3.1 Chodský zpěvník

„Za starych časů zpívál každý, hdo houbu míl, mladý chytáli písničky vod starych ha tak se to šecko huderžovalo v paměti“ (Jindřich, 1956, s. 178).

První zápisy písní pocházely z roku 1889, kdy se Baar spolu s Jindřichem, coby ještě studenti, vydávají na obchůzky za písničkou po Klenčí a blízkém okolí. Baar zapisoval texty a Jindřich nápěvy. Některé z těchto sebraných písní byly o dva roky později vytištěny v časopisu Chodský lid. Byly to Jindřichovy první tištěné noty (Špelda, 1975, s. 59).

V následujících letech sbíral Jindřich písně spíše nahodile. K systematickému sbírání došlo zhruba od roku 1920, kdy ho na jeho výpravách doprovázela již Eliška Příbylová, která Jindřicha povzbuzovala k tak náročnému úkolu. Od roku 1924 byl Jindřich již v důchodu a na sběratelskou činnost zbývalo více prostoru. Písně sbíral při nejrůznějších příležitostech, na svatbě, u muziky, v hospodě, při stavění máje, ale i na polích, při pastvě dobytka, všude tam, kde se dříve běžně zpívalo. Důležité pravidlo, které Jindřich ctil a dodržoval, bylo neporušit přirozené znění písně, jak v notaci, tak v textu.

Několikaletou usilovnou práci završil Jindřich vydáním I. dílu Chodského zpěvníku roku 1926. Přesto nasbíraného materiálu zbývalo ještě obrovské množství. Jindřich jej utřídil a vydal v dalších zpěvnících během let 1927-1953. Celkem bylo vydáno osm zpěvníků. Osmý díl byl připraven k tisku již roku 1935, ale vydán byl s dvacetiletým zpožděním roku 1955 a poslední devátý díl s podtitulem Daremný písničky z Chodska zůstal pouze v rukopise. O jak náročnou a precizní práci, s přihlédnutím k vícehlasému zpracování notace, se jednalo, dokládám v následujícím výčtu z obsahu zpěvníků (Špelda, 1975, s. 61).

I. díl	71 nápěvů a 511 textů
II. díl	119 nápěvů a 538 textů
III. díl	119 nápěvů a 610 textů
IV. díl	104 nápěvů a 253 textů
V. díl	126 nápěvů a 332 textů
VI. díl	142 nápěvů a 429 textů
VII. díl	255 nápěvů a 561 textů
VIII. díl	337 nápěvů a 486 textů
IX. díl	135 nápěvů a 316 textů

Do zpěvníků jsou zařazeny i texty, které získal J. Jindřich z pozůstalosti J. Š. Baara, a zároveň je každý zpěvník věnován nějaké osobnosti. Druhý díl je věnován J. F. Hruškovi, třetí díl památce přítele a spisovatele J. Š. Baara, čtvrtý díl památce Boženy Němcové, pátý díl památce významného malíře Chodska Jaroslava Špillara.

Zpěvníky obsahují také autorovy poznámky:

„Sejdou-li se na Chodsku 2 dobří zpěváci, zpívají zpravidla chodské písně dvojhlasně – a to staří často velmi vkusně. U mnohých písní napsal jsem 2. hlas doslovně podle slyšeného. Všichni staří znamenití zpěváci lámú, prolamují, krutí písně, dělají kudrlinky, tj. zdobí melodii častými průchodnými notami a užívají hojně přírazů, odrazů, opor, zvl. při vzdálenějších intervalech – skocích“ (Jindřich, 1947, s. 3).

Důležitou součástí zpěvníků jsou autorovy dodatky, jako Chodská svatba, Příspěvek k chodskému národopisu a podřečí, tanci i dialektu. Byly to již národopisné studie.

I přestože bylo vydáno toto dílo, neobsáhlo všechny Jindřichovy nasbírané materiály, kterých bylo ve skutečnosti o mnoho více. Tisíc čtyři sta nápěvů a kolem čtyř tisíc textů (Špelda, 1975).

„Jindřichovo sběratelské dílo patří svým rozsahem k největším v českých zemích, tvoří ojedinělý regionální písňový komplet“ (Brouček, 2007, s. 99).

Z Jindřichových zpěvníků vzešly i zpěvníky, které byly určené pro školní potřeby a pro soubory. První vznikl roku 1929, výběrem třiceti pěti písní z prvního dílu Chodského zpěvníku, který sestavil Dr. Jaromír Fiala. Nesl název Jindřichův chodský zpěvníček pro školní mládež. Druhým počinem byl Chodský zpěvník pro mládež vydaný roku 1971 Jaromírem Jindřichem. Do zpěvníku bylo zařazeno sto dvacet písní z I. - VIII. dílu

Jindřichova chodského zpěvníku. Byly vybrány tak, aby je mohli zpívat žáci od prvního po devátý ročník základní školy, včetně metodického postupu.

Obrázek č. 8 - . Chodský zpěvník

„Písně, i když jsou jen výběrem, bohatě, ale věrně zachycují život a kulturu našeho lidu v minulých stoletích a mohou být velkým poučením pro dnešní mladé lidi“ (Jindřich, 1947, s. 5).

2.3.2 Národopisné muzeum

Jindřich Jindřich při tvorbě své sbírky neváhal vynaložit značné množství vlastních finančních prostředků ke splnění snu, který měl již od mládí. Zhruba od roku 1920 spolu s Eliškou Příbylovou začal postupně shromažďovat jednotlivé předměty z oblasti lidového umění Chodska. Byla to právě ona, která vyhledávala cenné předměty po vsích, sepisovala inventář, či vylepšovala muzeum. Druhou významnou osobností, která se podílela na rozšíření sbírek pořízením obsáhlého inventáře, byla Božena Hezká.

„Peníze pro potřeby muzea získával skladatel z vlastních skromných prostředků, z učitelského platu, ze soukromého vyučování houslím a klavíru a z autorských

provozovacích honorářů, vydatná byla také pomoc malého kroužku důvěrných mistrových přátel“ (Špelda, 1975, s. 75, 76).

Z počátku se nasbírané předměty ukládaly v bytě Jindřicha Jindřicha, od roku 1930 získal pak pro účely muzea pět místností v obecním domě a od roku 1950 pak devět pokojů se sedmi předsíněmi propojené s Jindřichovým bytem. V roce 1945 věnoval Jindřich celou svou národopisnou sbírku městu Domažlice.

Z nepřehledného množství sesbíraného materiálu se utvořila jedinečná sbírka lidové kultury Chodska. Z jednotlivých oblastí jsou to: chodské kroje, keramika, nábytek, předměty denní potřeby jako formy, kropenky, klíče, lampy a hole. Výtvarná galerie umělců z Chodska s obrazy bratří Špillarů, A. Moravce, J. Hlavsy a mnoha dalších. Reprodukce od Mánesa, Alše, Brožíka. Sošky od V. Brettschneidera či A. Langerbergera. Archiv hudebnin, hudební nástroje a mnohé další v celkovém počtu devět tisíc exponátů (Špelda, 1975, s. 79).

Výjimečné postavení zaujímá sbírka podmaleb na sklo se světskými i církevními náměty, která se řadí svým rozsahem tisíc čtyři sta obrazů k největším na světě. K jedinečnosti sbírky přispěl i Josef Blau, Jindřichův švagr. Ten se sběrem obrázků zabíral v okolí Nýrska a Jindřichovi velkou část obrázků daroval.

Obrázek č. 9 - Muzeum Jindřicha Jindřicha, expozice

2.3.3 Národopisné dílo Chodsko a Chodský slovník

„Posledních dvacet let pracoval jsem na knize Chodsko skoro bez oddechu od rána do noci“ (Jindřich, 1956, s. 13).

Práce na knize Chodsko včetně slovníku započal Jindřich v roce 1930. Během svých pochůzek za chodskou písničkou nasbíral mnoho dalšího literárního materiálu jako rčení,

příslloví, říkadla a mnohé jiné. Všiml si i jazyka nejen v nápěvech písní, ale i v obyčejné mluvě prostých lidí a vše si pečlivě zapisoval. Tento materiál a své vlastní zkušenosti ze života na Chodsku se snažil předat budoucím čtenářům. Kniha měla být rozdělena na tři oblasti: slovník, dějiny Chodů a Chodska a lidovou kulturu Chodska. Dílo bylo dokončeno za 21 let tedy roku 1951 již bez slovníku, který se Jindřich rozhodl ponechat samostatně (Špelda, 1975, s. 69-72).

Dílo bylo vydané ve zkrácené podobě roku 1956 Československou akademií věd v původním chodském nářečí a zachováno zůstalo i členění.

Národopisná část obsahuje celkem dvacet čtyři kapitol, ve kterých se Jindřich snažil zachytit vše podstatné ze života obyčejných Chodů. Od popisu stavení, přes jeho vybavení až po způsob dědění. Chodský kroj s jeho vývojem a změnami v čase, či příležitostem, ke kterým se nosíval i jak a čím se zdobil. Zvyky a obyčeje během celého chodského roku. Nádherným způsobem je zachycena svatba se všemi obřadnostmi a pravidly, prokládaná nápěvy ze zpěvníků. Dále pak popisy jídel, pověr, dětských říkadel, rčení, vtipů, pranostik až po přehled mluvnických zvláštností chodského nářečí. Podrobně jednotlivé kapitoly shrnuje J. Kramařík v kapitole Na okraji Jindřichova Chodska, která je součástí knihy Chodsko (Jindřich, 1956, s. 9-13).

2.3.4 Chodský slovník

„Mé sběratelské činnosti a národopisné práci na Chodsku velmi prospělo, že jsem ve svém rodišti, Klenčí, a jeho okolí od dětství slyšel chodské nářečí – bulačinu“ (Jindřich, 1956, s. 12).

Obrázek č 10. – Chodský slovník

Při práci na chodském slovníku vycházel Jindřich z díla J. F. Hrušky, které vyšlo roku 1907 s názvem Hruškův dialektický slovník. Do něj si postupně vpisoval vše, co díky svému vnímavému hudebnímu sluchu zaznamenal na svých cestách za poznáním Chodska. Oproti Hruškovi se Jindřichovi podařilo začlenit do slovníku i novější slova, včetně slangu a i jeho oblast bádání byla značně větší, nejen tzv. oblast historického Chodska, ale širší oblast západních Čech. Zároveň zde byly uvedeny životopisy chodských umělců, které však byly při následné revizi vyňaty (Špelda, 1975, s. 72).

Dílo v rozsahu tisíc sto devět stran strojopisu zůstalo až do roku 2007 pouze v rukopise. Vyšlo až k 40. výročí úmrtí J. Jindřicha zásluhou PhDr. Josefa Kotala, který dílo redakčně zpracoval. Slavnostní křest Chodského slovníku proběhl v květnu 2008 v Domažlicích.

Na vzniku všech těchto Jindřichových děl měla velkou zásluhu i Božena Hezká, které Jindřich vyjádřil poděkováním takto:

„Váže mne k paní Boženě Hezké dlouholeté lidské i hudební přátelství a hudební spolupráce. Jako koncertní pěvkyně a pianistka i sbormistryně propagovala moje skladby nezištně na mnoha společných koncertech (na 300) po celých Čechách. Sdílela se mnou všechny starosti spojené s vydáváním mých prací (zpěvníku, díla Chodsko, Chodského slovníku aj.) Věnovala se obětavě mému muzeu a hájila vždy též mé zájmy. Byla mi oporou v době churavosti a doprovázela v stáří na cestách. Posilovala mě v mé osamělosti, pomáhala v korespondenci i jinak“ (Špelda, 1975, s. 88).

2.3.5 Propagace chodské písně a Chodska

Jednou z propagátorek chodské písně i samotného díla J. Jindřicha byla Ema Destinnová. Jejich spolupráce se datovala od roku 1905, kdy jí Jindřich zaslal dva písňové cykly Památce Nerudově a Písně. Tímto započalo mnohaleté přátelství a spolupráce mezi oběma umělci.

„Jsou to - konečně! První české písně, o kterých s klidným svědomím říci mohu, že jsou hudebně i deklamátorsky na úplné výši, kterou od písně požaduji... - napsala pěvkyně z Berlína 27. dubna 1905.“

Kdekoliv ve světě Destinnová vystupovala, vždy zařadila do svého repertoáru písně českých autorů jako Smetany, Dvořáka, Jindřicha a mnohých dalších.

„Rozkošná Vaše čísla měla velký, zasloužený úspěch.“ Napsala Destinnová Jindřichovi roku 1916 z Los Angeles (Plevka, 1994, s. 181-182).

U nás spolu koncertovali v letech 1926-1927. *„Dne 26. října 1926 vystoupila na samostatném koncertu v Domážlicích, konaném v Sokolském domě. Zpívala tehdy písně J. Jindřicha a mimo jiné i Bulačinu“* (Chodsko. net [online] 2014, [cit. 30. 09. 2018]).

„Jindříšek“ býval také hostem u Destinnové ve Stráži. Pracoval tam na svém Chodském zpěvníku a byl svědkem Eminých smutných posledních let (Bajerová, 1980, str. 96).

Obrázek č. 11 - Ema Destinnová

I spolu s Boženou Hezkou propagovali Chodsko na svých koncertech po naší vlasti. Od roku 1934 se jich uskutečnilo více než tři sta. Obzvláště v letech okupace byly tyto koncerty povzbuzením pro české obyvatelstvo. Pravidelně také od roku 1954 pořádali Chodskou besedu či Jindřichův večer s rekreaty ve Františkových Lázních, kam zajížděli na třítydenní rekreační pobyt. Božena Hezká vzpomínala:

„Téměř vždy jsme zde hrávali 4ručně Chodské tance, já zpívala Jindřichovy písně a on sám vyprávěl chodské poudačky nebo na téma z publika improvizoval“ (Špelda, 1975, s. 88).

2.3.6 Ocenění

Za svou práci a dílo obdržel J. Jindřich řadu ocenění:

1935 – řádné členství v Akademii věd a umění

1946 – pamětní deska v Klenčí, udělení čestného občanství v 80 obcích na Chodsku

1947- čestné členství ve Svazu českých skladatelů

1954- titul zasloužilý umělec

1957- titul národní umělec

1959- amatérský film Chodsko v díle Jindřicha Jindřicha, oceněný na přehlídce amatérských filmů v Praze a Plzni

1961- státní vyznamenání Řád práce

1976- pomník skladatele před budovou Muzea J. Jindřicha

3. Národopisné soubory na Chodsku

3.1 Národopis

„*Etnografie a folkloristika se prakticky až do 50. let našeho (19.) století vyvíjely pod názvem národopis*“ (Macek, 1968, s. 19).

Vznik národopisu jako vědního oboru spadá do období první poloviny 19. století. Postupem času se z něj oddělily vědní obory jako kulturní historie a antropologie. Neexistuje jednotná definice národopisu. Jednotlivé termíny a terminologie přistupují k národopisu z různých úhlů pohledu.

3.2 Vývoj lidové slovesnosti a národopisu

Jazykem Slovanů, kteří na naše území přišli v 6. století, je praslovanština jako součást indoevropské jazykové skupiny. Staroslověnština, jako první spisovný a psaný slovanský jazyk, souvisí s příchodem soluňských bratrů Cyrila a Metoděje na Velkou Moravu v 9. století. Následná christianizace souvisí se vznikem klášterů a rozvojem vzdělání. Střediskem vzdělanosti byl Sázavský klášter. Necírkevní školy u nás vznikají až od 14. století, roku 1348 je založena Karlem IV. Pražská univerzita. Z řad studentů pocházeli kantoři, kteří vyučovali na školách v královských městech.

3.2.1 Středověk a prameny slovesného folkloru

Mezi první významné památky literární řadíme kroniky. K nejstarším náleží Kristiánova legenda a Kosmova Kronika česká, které se staly východiskem pro vznik pověstí v době Národního obrození. Novým prvkem se stává od 14. století divadlo, tzv. náboženská divadelní tvorba. Střediska vzdělanosti sloužila i jako místa sociální a kulturní komunikace, které vedly k šíření pověstí, pohádek a legend. K neformálním sociálním centrům náležela místa pro setkávání obyvatel jako mlýny, hospůdky, podloubí a místa společenských událostí jako trhy, poutě nebo rodinné obřady.

Středověk je spjat s církevním reformním hnutím, které se odrazilo ve společensko-kulturním dění střední Evropy. Období husitských válek přineslo zánik mnoha písemných rukopisných děl, posílilo vliv Bible v nově vznikajících literárních textech a mělo vliv na nárůst zbožnosti, vznik legend a pověstí s vojenskou tematikou.

3.2.2 Období humanismu

Reformace a společenské změny 16. století přinesly rozvoj vzdělanosti a kultury. Významným dílem je Kronika česká Václava Hájka z Libočan, která se stala zdrojem inspirace českých národních pověstí pro 16. - 19. století. V roce 1445 Johannes Guttenberg vynalezl knihtisk. Došlo ke zlevnění výrobních nákladů knih, zakládání knihoven a rozvoj písemnictví. Vznikají díla české humanistické literatury.

„Zcela nových podob nabývají tradiční světské slavnosti, obřadní a jarmareční divadelní představení, oblíbená posvícení, ale též hazardní hry, hříšné tance, některá odvětví sportu, jež díky relativnímu zbohatnutí obyvatelstva měst i venkova získávala na oblibě. To mělo vliv na folklorní obřadnost, lidová divadelní představení a různá jarmareční vystoupení kejklířů, zpěváků a tanečníků doby pozdější“ (Bahenský, 2014, s. 493).

3.2.3 Habsburkové

Nástupem Habsburků na český trůn dochází k mnoha zásadním změnám. Obnovení zřízení zemského, rekatolizace, odchod inteligence do exilu, příchod německy hovořícího obyvatelstva, Jezuitské vzdělání a mnoho dalšího poznamená české země na dalších 400 let.

V 17. a 18. století se v dílech Komenského a Balbína objevují zápisy slovesného folkloru, přestože jsou díla psaná latinou. *„Komenský v díle Orbis sensualium pictus, 1658, popsal některé vybrané druhy lidového podání, čímž položil základy budoucím folklorním sběrům a české teorii folklorních žánrů“ (Bahenský, 2014, s. 495).*

Nástup Marie Terezie a následně i Josefa II. na český trůn přináší řadu zásadních změn v české společnosti. Osvícenecké reformy, centralistická správa habsburské monarchie, povinná školní docházka i budování průmyslu přináší rozvoj urbanizace v našich zemích, rozvoj kantorské hudební kultury, rozvoji tisku, ale také vedou ke vzniku českého národního hnutí.

Po roce 1780 se díky Václavu Matěji Kramériovi, vydavateli vlasteneckých novin, rozvíjí tisk nejen novin, ale i knih, kalendářů, knížek lidového čtení z historické i světové literatury. *„Od druhé poloviny 18. století se také významně rozvíjí venkovská písmácká tradice“ (Bahenský, 2014, s. 497).* Písmáci zaznamenávali události v obcích, prokládali je mnoha vlastními informacemi, rčeními, pranostikami, písněmi či dokonce fabulacemi.

Po roce 1780 vznikají také nové instituce jako Česká společnost nauk, Vlastenecko-hospodářská společnost v Království českém a Akademie výtvarných umění.

3.2.4 České národní hnutí

Národní obrození 19. století navázalo na vlastenecké hnutí z let kolem roku 1800. Vlivem prosazování státní germanizace a nárůstu gramotnosti obyvatelstva v českých zemích sílila snaha o vlastní identitu národa. Národní buditelé z řad umělců, vědců, učitelů, kněží i neznámí buditelé po celé naší vlasti se snažili o pozvednutí mateřského jazyka a hledali důkazy o původu českého národa a dějin Slovanstva.

Právě v tomto období sílí sběratelská činnost nejen vzešlá z Guberniálních nařízení, ale i národopisná. Vznikají regionální muzea, pořádají se vlastenecké besedy, bály i výlety na historická místa. Rozvíjí se ochotnické divadlo a nevyhneme se ani rukopisným falzům Královédvorskému a Zelenohorskému, která jsou v 19. století v nebývalém centru zájmu různých druhů umění.

„Celou druhou polovinu 19. století sílí též národopis, rozvinula se rozsáhlá sběratelská činnost, regionální muzea se věnovala zachycování památek spjatých s tradicí a životem lidu. Tento proces vyvrcholil Jubilejní zemskou výstavou v roce 1891 a následně velkolepou Československou národopisnou výstavou roku 1895“ (Bahenský, 2014, s. 501).

Sběratelské činnosti se věnuje i mnoho amatérských sběratelů, nadšenců i odborníků českých, moravských i německých folkloristů. Centrem pozornosti jsou písně, pohádky, zvyky a obyčeje hry, pohádky i pověsti. V šedesátých letech se pak sběru věnují školení sběratelé – vědečtí folkloristé.

„Chodský patriot, učitel a sběratel Jan František Hruška, publikoval chodské pohádky, humorky a pověsti, které jsou dnes především autentickým dokladem tehdejšího lokálního nářečí.“⁶

„Na Chodsku působil rovněž spisovatel Jindřich Šimon Baar, který spíše připomínal sběratele staršího období, jemuž texty sloužily i jako inspirace pro vlastní tvorbu. V letech 1889-1894 nasbíral také na tisíc čtyři sta lidových písní“ (Bahenský, 2014, s. 506).

---

⁶ Humorka - kratší vtipné vyprávění, přechod mezi anekdotou a žertovnou pohádkou.

3.2.5 Moderní folkloristika let 1918-1945

Po vzniku samostatného Československa vzniká i Státní ústav pro lidovou píseň, v publikační činnosti je národopis a folklor zastoupen Národopisným věstníkem československým, časopisem Český lid a témata jsou prezentována v řadě regionálních sborníků či časopisů. Po roce 1938 opět narůstá zájem o lidovou kulturu.

3.2.6 Folkloristika po roce 1945

Období po roce 1948 souvisí se vnikem nové společnosti, do které se lidové prvky, lidová hudba či lidové tance spíše nehodí. Naproti tomu po vzoru Sovětského svazu vznikají lidové slavnosti a folklorní festivaly jako Mezinárodní dudácký festival ve Strakonících nebo Mezinárodní folklorní festival ve Strážnici. Od roku 1954 zahájil činnost také Ústav pro etnografii a folkloristiku ČSAV. Z časopisů se na folklor orientují Národopisná revue, Český lid nebo Lidová tvořivost (Bahenský, 2014).

3.3 Národopisný soubor Postřekov

Národopisný soubor Postřekov byl založen roku 1925. O národopisné činnosti Postřekovských jsou zmínky již mnohem dříve, v období let 1891-1895, které souvisí s národopisnou výstavou v Praze. Zásahu o založení souboru mají tři nadšenci J. Kuželka, J. Volfík a J. Lang. Již v dalším roce se soubor účastní Chodský dnů v Domažlicích s třiceti členy a sklízí při svém prvním vystoupení obrovský úspěch. Dalším významným mezníkem je rok 1931, kdy se účastní natáčení filmu Psohlavci a natáčení gramodesek s ukázkami lidového umění českého.

Vlivem událostí po roce 1939 se práce souboru na čas pozastaví. Po ukončení války se činnost opět naplno obnovuje řadou vystoupení i mimo Chodsko. Soubor se v letech 1947-1949 účastní festivalu ve Strážnici.

Roku 1956 získává soubor na chodských slavnostech v Domažlicích 1. cenu a putovní Čakan za nastudování Chodské svatby a od roku 1958 pak cenu Čakan získává již natrvalo za pásmo „Hu nás v Postřekově.“ Od roku 1960 má soubor stálou muziku. Dětský soubor vedli především učitelé zdejší školy a od roku 2000 má dětský soubor i svou vlastní dětskou dudáckou muziku. Velkou devizou celého národopisného souboru je několik generací účinkujících v jedinečných pásmech na jednom pódiu. Radost přinášejí v nahrávkách v rozhlase, v televizi, natáčením CD a hlavně v mnoha jedinečných vystoupeních.

Národopisný soubor se pyšní i spoluprací s řadou odborníků: Zdeněk Bláha, Vladimír Baier, Zdeňka Jelínková či PhDr. Hannah Laudová.

Souborem prošla velké řada tanečníků, zpěváků a muzikantů od nejmenších po nejstarší. Z mnoha jmenuji záslužnou činnost alespoň vedoucích souboru: J. Kajer, J. Karban, J. Kopic, J. Kuneš, manželé Holoubkové, Malzerovi, Královcovi a P. Buršík.

Soubor reprezentuje Chodsko na mnoha vystoupeních nejen po naší vlasti, ale i v zahraničí (Národopisný soubor Postřekov [online] 2003, [cit. 26. 02. 2018]).

Obrázek č. 12 - Národopisný soubor Postřekov

3.4 Chodský soubor Mrákov

Založení souboru spadá do roku 1960, kdy Adam Nejdla přichází s myšlenkou folklorního souboru a spolu s dalšími dvěma spolupracovníky O. Němcem a J. Hofmanem sbírají materiály pro činnost souboru. K prvnímu vystoupení dochází již o rok později při otvírání zdejší školy, prozatím bez vlastní muziky. Tu má soubor až od roku 1978. Postupně se soubor rozrůstá a v roce 1962 má již okolo padesáti členů. V roce 1963 přichází do souboru R. Svačina a pro soubor sestavuje třídílné pásmo „Na starodávném Chodsku“ s doprovodem dechové hudby Šumavanka. V témže roce se v Mrákově poprvé koná slavnost „Chodská hyjta“. V roce 1969 se část členů souboru zúčastnilo natáčení dokumentu Dudy a dudáci pro českou televizi a soubor vyjíždí se svým repertoárem do Strážnice. V roce 1970 má soubor nové pásmo „Bulačina“. Důležitým mezníkem je i rok 1977, kdy se v Mrákově konal první Dudácký festival, a rok 1979 založením dudácké muziky v čele s V. Kupilíkem. Od roku 1983 mají Mrákovští i dětský soubor Mráček a

vlastní dudáckou muziku Buláci (Chodský soubor Mrákov [online] 2018, [cit. 25. 02. 2018]).

Soubor reprezentuje Chodsko nejen u nás, ale i v zahraničí.

3.5 Konrádyho dudácká muzika

Založena byla roku 1955 v Domažlicích místním rodákem Antonínem Konrádym a teprve od roku 1959 nese název svého zakladatele. Soubor sdružoval vždy výborné muzikanty svého oboru: Zdeněk Bláha, Antonín a Vlastimil Konrádyovi, Jaroslav Lucák, Roman Kaas i výborné zpěváky a zpěvačky.

Dudácká muzika má na svém kontě řadu rozhlasových i televizních nahrávek, vystoupení u nás i v zahraničí a účast na mnoha festivalech (Konrádyho dudácká muzika Domažlice [online] 2015, [cit. 25. 02. 2018]).

3.6 Domažlická dudácká muzika

K založení této kapely dochází v roce 1994 Josefem Kunešem, tehdy ještě žákem základní umělecké školy v Domažlicích. Dnes je soubor tvořen především profesionálními hudebníky.

„Dlouhodobou snahou Domažlické dudácké muziky je interpretace původní lidové hudby z oblasti Chodska. Jako prameny, z nichž kapela při tvorbě čerpá, i jako inspirace pro úpravy písní obvykle slouží různé zpěvníky a sborníky sebrané písmáky v průběhu 19. stol., především pak zpěvníky Jindřicha Jindřicha“ (Domažlická dudácká muzika [online] 2010, [cit. 25. 02. 2018]).

Na svém kontě má řadu vystoupení u nás i v zahraničí, bohatou diskografii a řadu ocenění. Josef Kuneš je nositelem titulu Laureát MFF Strážnice 2007 za interpretaci chodské lidové písně a Kamil Jindřich je nositelem titulu Laureát MFF Strážnice 2007 za interpretaci chodské lidové písně.

3.7 Mužský pěvecký sbor Haltravan

Soubor vznikl roku 1984 v Klenčí pod Čerchovem a je tvořen devíti členy. Repertoár tvoří chodské písničky ze zpěvníku J. Jindřicha. Doprovod tvoří pouze dudy a někdy i selské nářadí, hole, zvonce a famfrnoch (Haltravan [online] 2018, [cit. 25. 02. 2018]).

3.8 Chodská vlna

Roku 2001 vzniklo ojedinělé seskupení hráčů jak na tradiční nástroje, např. dudy, tak na nástroje elektrické a bicí. Jednotliví hráči byli součástí i jiných formací a souborů, včetně folklorních.

Repertoár kapela čerpala ze zpěvníků sebraných v 19. a 20. století. Kapela se těšila širokému zájmu veřejnosti, koncertovala u nás i v zahraničí a vydala CD Vobrázky a Alou. Svou činnost ukončila kapela roku 2012 (Chodská vlna [online] 2004, [cit. 25. 02. 2018]).

3.9 Chodské slavnosti

Jednou z nejznámějších a nejvýznamnějších folklorních událostí, která propaguje Chodsko a jeho folklor u nás i v zahraničí jsou každoroční domažlické Chodské slavnosti.

Je to druhá nejstarší a jedna z největších národopisných slavností v Čechách, která se datuje již od roku 1955. Desátého srpna na svátek svatého Vavřince přiláká do Domažlic desetitisíce diváků, kterým je na několika různých scénách zprostředkován bohatý a pestrý program s účinkujícími z České republiky i zahraničí.

„Pouť byla původně církevní slavností, konanou na památku světce, jemuž byl objekt (kostel, kaple) vysvěcen. Od 19. století získala i zábavný charakter, po mši svaté následovala taneční veselice, nechyběly kramářské boudy, vystoupení potulných herců, později i atrakce. Poutě patřily k nejvýznamnějším svátkům obce. V Domažlicích byly slaveny tři, vedle svatojánské a mariánské, to byla pouť svatovavřinecká, která se postupem doby stala nejvýznamnější.“

V prvních pěti letech po roce 1955 se Chodské slavnosti profilovaly jako přehlídka folklorních souborů z Čech. *„Celé slavnosti probíhaly v politickém duchu rodičího se socialismu.“* V roce 1956 dosáhla návštěvnost rekordních 80 000 diváků. V šedesátých letech převládly v programu spíše estrádní, operetní či operní představení.

„Období normalizace na počátku 70. let posílilo ideový podtext oslav. V roce 1971 se staly Chodské slavnosti součástí rozsáhlých oslav domažlického milénia. V roce 1976 připomínaly sté výročí narození hudebního skladatele Jindřicha Jindřicha, jemuž byla odhalena busta na náměstí Svobody.“

V 80. letech došlo k výraznému rozkvětu Chodských slavností. Tomu přispělo postupné uvolňování společenských poměrů a volná ruka organizátorů při sestavování programu., který se opět více zaměřil na národopis.

„V roce 1985 odvysílala Československá televize první polovinu hlavního pořadu Sláva Chodsku.“

Na začátku devadesátých let se do programu slavností vrátila tradiční svatovavřínecká pouť. V porevolučním období zájem veřejnosti o folklór značně poklesl. Obrat nastal v polovině 90. let, přibýly zcela nové pořady a program se rozprostřel do tří dnů.

„ V posledních letech je kladen stále větší důraz na folkloristické pořady. Chodské písničky, tance, lidová vyprávění i ukázky lidové tvořivosti lákají do Domažlic stále více návštěvníků“ (chodskeslavnosti [online] 2006, [cit. 25. 02. 2018]).

Dle informací Domažlického deníku ze dne 10. 9. 2016 počet návštěvníků Chodských slavností přesáhl hranici 80 000, čímž byla překonána rekordní návštěvnost z roku 1955. Tato skutečnost odráží zvýšený zájem veřejnosti o chodský folklor.

Obrázek č. 13 - Chodské slavnosti

4. Lidová kultura

„Tradiční lidová kultura tvoří nedílnou součást kulturního dědictví, které je zdrojem kulturní rozmanitosti, vzdělanosti a utváří základ kulturní identity obyvatel České republiky. Kulturní dědictví je důležitou součástí hmotného a duchovního bohatství České republiky, je zdrojem kulturní rozmanitosti, vzdělanosti, utváří základ kulturní identity obyvatel této země“(Lidová kultura [online] 2006, [cit. 12. 12. 2018]).

Výraz lidová kultura je tvořen ze dvou slov lid a kultura. S oběma se v minulosti nakládalo velmi volně, a tudíž existuje mnoho různých definic. Rousseauovský výklad chápe lid jako nezatížený vědou a civilizací.

„Lidem se rozumělo především venkovské zemědělské obyvatelstvo charakteristické patriarchálními sociálními poměry a vztahem k půdě, nezatížeností vyšším vzděláním a odolávající civilizačním vlivům a módě. Kulturní změny zde probíhaly pozvolna, tradice byla dlouhodobě respektována jak v hmotné, tak i v duchovní a sociální sféře“(Bahenský, 2014, s. 9).

Městským lidem se označovalo především nižší, sociálně slabší obyvatelstvo, jako obchodníci, řemeslníci, služebnictvo a dělníci. Charakteristickým rysem je přítomnost etnických menšin, různorodost náboženského vyznání či rozmanitější formy vzdělání i zaměstnání.

Sjednocujícím prvkem venkovského a městského obyvatelstva jsou tradice, předávané z generace na generaci, kontinuálnost a historická zakotvenost.

„Právě tradice, dlouhodobě sdílené znalosti, dovednosti, stejně jako normy chování umožňovaly lidovému společenství chápání reality, které předurčovaly jeho jednání ve standardních situacích a v sociální interakci.“

Podobně nejednoznačně se definuje pojem kultura. V Herderovském pojetí je kultura opozicí k civilizaci. V pojetí Freuda se kulturou označuje vše, čím se lidský život odlišuje od života zvířat.

„Kulturu do protikladu k přírodě (natura versus kultura) stavěla i sociální a kulturní antropologie, která v duchu zakladatelského pojetí Edwarda Burnetta Tylora chápala kulturu jako komplexní, celostní způsob života, jako vše, čemu se dá v daném společenství naučit“(Bahenský, 2014, s. 10).

V běžné praxi je kultura označením pro umění, literaturu, hudbu divadlo tedy obecně kulturní život. Tradiční kulturu můžeme dle etnografického členění dále rozdělit na kulturu hmotnou tedy materiální a nehmotnou čili duchovní.

4.1 Hmotná kultura

Hmotná kultura je nejspíše dokumentovatelnou složkou, se kterou je spjat i počátek vědeckého etnografického bádání. V obecné rovině je hmotná lidová kultura tvořena pestrou škálou hmotných artefaktů, technologických postupů, znalostí a zkušeností, sloužících především k zajištění obživy a ochrany před nepříznivými vlivy přírody.

„V systematické tradiční lidové kultury jde o následující kategorie: forma zaměstnání a obživy (zemědělství, malovýroba, obchod), obydlí, oděv, strava, transport. Do lidové materiální kultury lze zařadit také kategorii výtvarné kultury lidu, která je svým způsobem specifická a prochází napříč uvedenými kategoriemi. Pro agrární civilizaci byla primárním zdrojem obživy zemědělská výroba spojená s chovem dobytka a rukodělná malovýroba využívající při své mechanizaci přírodních energií (vodní, větrné). K charakteristickým znakům hmotných artefaktů náleželo použití místních přírodních materiálů, samozásobitelství, lokální a regionální specifičnost“ (Lidová kultura [online] 2006, [cit. 12. 12. 2018]).

4.1.1 Zaměstnání a forma obživy

Pěstování plodin, domestikace zvířat a následný chov hospodářských zvířat měly za cíl jediné a to zajistit potravu pro člověka. Vlastnictví půdy bylo také důležitým společenským faktorem. Zemědělská činnost byla závislá na přírodních podmínkách dané oblasti, především na kvalitě půdy. V úrodných oblastech se pěstovaly náročnější plodiny jako obiloviny, ovoce, zelenina. V méně úrodných pak brambory, technické plodiny a okopaniny. Ke specializovaným druhům rostlinné výroby se řadilo vinařství a chmelařství. Vyprodukované potraviny se musely rozličným způsobem uchovávat a následně zpracovávat, tak vznikají různé řemeslné předměty jako koše, máselnice a mnoho dalšího.

„S existencí uceleného komplexu forem tradičního zemědělství úzce souvisí mnoho zvyků, rituálů a magických praktik zaměřených na zajištění prosperity, ochranu před škodlivými vlivy a uchování, obnovení odpovídajícího právního stavu“ (Lidová kultura [online] 2006, [cit. 12. 12. 2018]).

4.1.2 Lidová výroba

Lidová výroba se definuje jako rukodělná činnost, která má za cíl získávat a vytvářet produkty určené pro vlastní potřebu či pro trh. Hlavním rysem je rukodělnost, užití tradičních technologií a postupů předávaných z generace na generaci i technická a technologická variabilita.

„Vedle materiálních znaků je lidovou výrobu třeba hodnotit i jako jev společenský, ovlivňující sociální vazby a interakce v rámci lokálních komunit a v mladší době i ve větších regionech.

Soudobá rukodělná výroba vycházející z tradičních postupů organizovaná nejrůznějšími institucemi se někdy označuje jako lidová umělecká výroba“ (Lidová kultura [online] 2006, [cit. 12. 12. 2018]).

4.1.3 Sídla

Sídlem rozumíme vesnici nebo město. Sídlní útvar je soubor, který je tvořen sídelními jednotkami, hospodářskými budovami a dopravními zařízeními na určitém území. Sídlo je společensko-hospodářská jednotka. Domem pak označujeme obytnou jednotku s příslušným hospodářským zázemím. Materiál na stavbu domu vychází z místních přírodních zdrojů: dřevo, kámen a hlína.

„Podle vzájemného vztahu obytného domu a hospodářských prostor můžeme klasifikovat různé formy dvora, ovlivněné přírodním rázem krajiny, převažující hospodářskou činností, typem sídla a historickou situací i sociální skladbou rodiny“ (Lidová kultura [online] 2006, [cit. 12. 12. 2018]).

4.1.4 Lidový oděv

„Soubor oděvních součástí lidové komunity, především venkovského obyvatelstva, vyznačující se několika charakteristickými rysy, zvláště tendencí k zachování lokální a regionální specifičnosti. Je součástí hmotné kultury a významným znakem při určování rajonizace“ (Lidová kultura [online] 2006, [cit. 12. 12. 2018]).

Lidový oděv, lidový kroj můžeme třídit podle mnoha znaků. Kroj ženský, mužský nebo sváteční či ke každodennímu užívání. K jedinečným znakům patří i zdobení jako krajka nebo výšivka. Zajímavé a pestré je i využití různých typů látek, včetně barvení a vzorů.

„V současnosti se v České republice neseťkáváme s nošením lidového oděvu v autentickém prostředí, pouze v některých oblastech jako jihovýchodní Morava, Chodsko nosí staré ženy polokroj sestavený z krojových součástí s doplněním konfekčního oblečení“ (Lidová kultura [online] 2006, [cit. 12. 12. 2018]).

4.1.5 Lidová strava

„Pod pojmem lidová strava rozumíme pokrmy a nápoje připravované a konzumované ve vesnickém prostředí zemědělci i drobnými řemeslníky, v městském prostředí pak dělnickými vrstvami zhruba do poloviny 20. století. Od konce 2. světové války vnímáme lidovou stravu jako jev se společnými znaky bez rozdílu prostředí“ (Lidová kultura [online] 2006, [cit. 12. 12. 2018]).

Získávání surovin, dostupnost a možnosti uchovávání potravin měly zásadní vliv na skladbu jídelníčku lidí. Venkovské obyvatelstvo bylo závislé především na vlastní úrodě, městské obyvatelstvo pak na dodávkách na trzích a posléze na dodávkách v obchodech. Důležitými faktory byly dále i rodinné tradice, krajové zvyklosti i způsob přípravy pokrmů. K odlišnostem dochází především ve stravě každodenní a sváteční nebo v období postním.

4.1.6. Doprava

Doprava je záměrné přemísťování osob a nákladu prostřednictvím dopravních prostředků po dopravních cestách. Nejstarším způsobem dopravy byla chůze, posléze využití zvířat až po využití strojů.

„Její existenci umožňovala základní dopravní síť tvořená pozemními komunikacemi vozové cesty, chodníky a vodními cestami. Suchozemská komunikační síť byla podmíněna terénem, typem zastavby obce a dvora, užívanými dopravními prostředky, druhem nákladu i místními zvyklostmi. Soukromé, především polní cesty a chodníky sloužily k interní komunikaci v rámci usedlosti a obce, mohly být dle potřeb upravovány a měněny. Děly se na trvalé, sezónní a dočasné. Veřejné komunikace umožňovaly dopravu na delší vzdálenost, jejich budování a údržba přešla již v 18. století na vrchnosti, obce či stát. Překonání vodního toku umožňovaly brody, mostní stavby, přívoz. Stavebními doplňky veřejných komunikací se staly směrovníky, kapličky, kříže, smírčí kříže, na pravidelných zastávkách byly vybudovány zájezdní hostince. Vodní transport sehrával jen doplňkovou roli, a to v oblastech k tomu vhodných. Sloužil především k dopravě dřeva (voroplavba a

splávka polenového dříví), jen okrajově byla na větších tocích praktikována doprava na člunu nebo lodích (Lidová kultura [online] 2006, [cit. 12. 12. 2018]).

4.1.7 Výtvarná kultura

Výtvarný projev byl neodmyslitelně spjat s kulturou a běžným životem lidí. Zahrnuje pestrou škálu výtvarného projevu. K jednotlivým kategoriím řadíme: tradiční lidové umění, zlidovělé umění, naivní umění, amatérské umění, kutilství, masový a folklorní kýtč.

Z jednotlivých technik jmenujme alespoň některé: malba na sklo, keramika, plastika, kresba či malba a mnohé další.

„Tradiční lidové umění - reprezentuje aktivní výtvarné vyjadřování lidových vrstev, kdy je producent totožný s konzumentem. Lidový tvůrce pracuje především pro sebe a blízké okolí a v původní podobě je jeho tvorba motivována především mimoestetickými pohnutkami. V průběhu historického vývoje se část tradičního lidového umění do vysoké míry zprofesionalizovala a dnes lze tuto kategorii vnímat především jako repliku tradičních, uvědoměle zachovávaných a rozšiřovaných výtvorů“ (Lidová kultura [online] 2006, [cit. 12. 12. 2018]).

4.2 Nehmotná kultura

Nehmotnou neboli duchovní kulturu lze obecně definovat jako soubor jevů uspokojující duchovní potřeby lidí. Zahrnuje velké množství kategorií. Instrukce organizující lidské chování jako rodina, manželství nebo církve. Sociokulturní regulativy jako hodnoty, normy, zákony i tabu. V neposlední řadě též ideje a symbolické systémy jako písmo, jazyk, hudba, tanec, mýty a umění nehmotné povahy.

„Tradiční kultura se stala kulturou křesťanské zbožnosti, jak ji zformovaly církevní autority ve středověku a raném novověku. Jasný zůstal základní zákon v podobě desatera přikázání, od něhož se odvíjely všechny zákony světské moci“ (Bahenský, 2014, s. 265).

„Nemateriální kultura se vyznačuje dlouhodobou setrvačností, vrstvením různých prvků, kontaminací a prolínáním, proměnami funkcí. Obsahuje také četná regionální a etnická specifika.“

Člení se na čtyři podoblasti a to na folklor, obyčej, lidová religiozita a společenské vztahy.

4.2.1 Folklor

„Soubor kulturních jevů realizovaných formami ústní, hudebně-zpěvní, herní, taneční a dramatické přímé, neboli kontaktní komunikace“ (Lidová kultura [online] 2006, [cit. 12. 12. 2018]).

Folklorní tvorba vznikala anonymně, bez písemných záznamů a to v tradičním prostředí. Má velmi široké rozpětí, proto se užívá podrobnější klasifikace. Folklor můžeme tedy dále rozčlenit na folklor dětský, hudební, taneční, slovesný a divadlo. Neméně důležité postavení mají i nositelé lidových tradic jako sběratelé, kronikáři, interpreti či autoři.

„Součástí regionální či místní identity a slovesné kultury je také jazyk-dialekt, včetně některých ustálených rčení, přirovnání, přezdívek a archaismů. I tyto jevy by měly být podchyceny“ (Lidová kultura [online] 2006, [cit. 12. 12. 2018]).

4.2.2 Slovesný folklor

Lidová slovesnost zahrnuje širokou škálu žánrů. Náleží sem lyrické, epické, prozaické, veršované i dramatické útvary.

„Lidová slovesnost, vyprávění, nežije samo sobě; její rovnocennou složkou je její interpret a interpretační situace, příležitost. To platí pro všechny složky folkloru. Každá folklorní skladba žije plně a reálně jen ve svém konkrétním znění, které jí dává nositel/interpret na určitém místě, v určitém čase a určitých společenských situacích. Nejde o neměnné útvary, ale o konkrétní varianty“ (Lidová kultura [online] 2006, [cit. 12. 12. 2018]).

4.2.3 Hudební folklor

Základem hudebního folkloru je píseň neznámého autora, dochovaná ústním předáváním a mající tudíž značnou variabilitu.

„V této oblasti se můžeme setkat jednak s projevy spojenými s organizovaným folklorním hnutím: folklorní soubory, folklorní muziky. Jednak s folklorními hudebními a tanečními projevy, které mohou být spojeny s nejrůznějšími společenskými příležitostmi: rodinnými či kulturními a společenskými akcemi nejrůznějších subjektů. Ty mohou plnit nejrůznější funkce: zábavní, reprezentativní, obřadní, společensko-integrační“ (Lidová kultura [online] 2006, [cit. 12. 12. 2018]).

Vedle písni je důležitým prvkem také interpret tedy samotný zpěvák, hudebník, autor písni i sběratelé či pamětníci. Příležitost pro setkávání se s lidovou písničkou máme jako posluchači nebo jako aktivní tanečníci, zpěváci i hráči na hudební nástroje.

„Lidová instrumentální hudba byla vždy těsně spojena se zpěvem a tancem, a proto se hudebníci sdružovali do nejrůznějších uskupení. V dnešní době prezentují hudební folklor jak nástrojové sestavy navazující úzce na lidové tradice, tak řada dalších uskupení nejrůznějšího typu, od spontánních nástrojových sestav hrajících při různých zvykoslovných příležitostech, až po taneční, folkové, folkrockové, country kapely.“

Nedílnou součástí hudebního folkloru jsou i výrobci hudebních nástrojů.

4.2.4 Tanec

Tanec je pohybově společenská nebo sportovní aktivita, doprovázená hudbou. Vznik tance spadá do období rodové společnosti, kde sloužil k umocnění rituálních obřadů.

„Při výzkumu tance a tanečnosti nelze pominout, že k většímu objasnění jejich situace v současnosti povedou spíše než hledisko etnografické kritéria kulturně-historická, sociální a psychologická. Mnohé taneční projevy, které existovaly jako součást lokální tradice a dnes jsou za ni znovu považovány, byly do ní včleněny až pod vlivem formujícího se folklorního hnutí“ (Lidová kultura [online] 2006, [cit. 12. 12. 2018]).

Z nepřehledného množství tanců se pro přehlednost využívá následující klasifikace: tance, které vyšly z tradice, nebo do ní byly začleněny, tance, které byly přineseny a rozšířeny novodobým folklorním hnutím, tance, které tvořily součást obecného dobového repertoáru a tance módních tanečních trendů, jež jsou v daném místě aktivně provozovány.

4.2.5 Folklorismus

Folklorismem rozumíme přenesení prvků lidové kultury z původního prostředí do nového kontextu s novými funkcemi.

„Lexikografický výklad slova folklorismus je užší než význam, ve kterém se používá, takže se nemusí jednat jen o tzv. "druhou existenci" folkloru, ale prvků lidové kultury obecně. Do folklorismu řadíme tedy jak využívání lidové písni, hudby, tance, slovesných projevů či obřadního folkloru, ale také celou škálu projevů, které vycházejí i z jiných oblastí lidové kultury. Například využívání krojů v práci folklorních souborů“ (Lidová kultura [online] 2006, [cit. 12. 12. 2018]).

Folklorismus čerpá z lidové kultury a má tedy stejné prvky jako folklor. Folklorismus taneční, výtvarný i slovesný.

4.3 Lidová religiozita

„Přesvědčení o existenci skutečnosti přesahující lidský rozměr, na které je lidská existence závislá, ztělesňuje pro svého nositele základní kámen náboženství. Náboženství má díky této své podstatě vliv na vědomí i chování nositele. Tyto vlivy stejně jako vědomí i chování člověka vzniklé pod těmito vlivy naplňují pojem „religiozita“ (Lidová kultura [online] 2006, [cit. 12. 12. 2018]).

Lidová religiozita obsahuje celou řadu projevů. Poutě, průvody či procesí, sváteční projevy podle kalendáře světců, tvorba betlémů. Dále devocionálie, což jsou předměty prokazující vlastní zbožnost: exteriérové, interiérové nebo osobní. Votivní dary, dary věnované za účelem pokání, přímluvy či poděkování. Včetně léčitelství, duchařství a spiritismu.

V současné době dochází k rozvoji i poutní turistiky, tedy k masové turistice náboženského charakteru i k necírkevním průvodům, které vykonávají věřící bez přítomnosti církevních hodnostářů, v rámci určitých tradic v obcích.

4.4 Obyčejová tradice

Velmi obsáhlou složkou kultury jsou lidové obyčeje.

„Obyčej chápeme v obecném smyslu jako tradici určený způsob chování, který je v daném společenství všeobecně přijatý, rozšířený a ustálený; uplatňuje se v opakovaných situacích každodenního života, ale zejména při významných momentech života člověka, společnosti, přírody; je součástí systému společenské komunikace“ (Lidová kultura [online] 2006, [cit. 12. 12. 2018]).

Kalendářní obyčeje můžeme dále klasifikovat na obyčeje vázané na cyklus života přírody v běhu roku, na svátky církevních světců v kalendáři a na občanské svátky v kalendáři. Například Vánoce, Advent, Velikonoce, křtiny, svatba, vinobraní či dočesná.

4.5 Společenské vztahy

„Projevy tradiční lidové kultury v každodenním životě v obci jsou v dnešní době značně zredukovány v důsledku zásadních změn, jaké nastaly zhruba v předchozích sto letech, zejména pak v posledních desetiletích. Zřejmě nejvíce reliktní původního společenského života existuje v oblasti lidových zvyků, obyčejů, obřadů a dalších festivit, které jsou

sledovány ve svébytném bloku obyčejová tradice“ (Lidová kultura [online] 2006, [cit. 12. 12. 2018]).

Spolky a společenské organizace či jiná sdružení jsou spjaty především s obyvatelstvem měst, následně až s obyvatelstvem vesnic. Různorodé typy spolků jsou výsledkem sbližování lidí. Řadit sem můžeme formální kolektivy mající své stanovy a cíle. Neformální kolektivy vzniklé spontánně, na základě koníčků, zálib či lidí si blízkých věkem. Politické organizace, stolní společnosti či kluby mládeže. Místem pro setkávání jsou pak klubovny, spolkové domy či hostince.

4.5.1 Vztahy v rodině

„Vztahy mezi obyvateli zejména venkovské obce se odedávna velmi těsně prolínaly s intimnějšími vztahy v rámci jednotlivých rodin. Vzhledem k relativní uzavřenosti jednotlivých vesnic docházelo k častému spojení rodin a tím i ke vzniku mnohých příbuzenských svazků.“ (Lidová kultura [online] 2006, [cit. 12. 12. 2018]).

Jedním z dochovaných vztahů, který se zachovává i v dnešní době je kmotrovství. Dobrovolná ochrana a záštita zástupce rodiny nebo obce nad dítětem.

4.5.2 Vztahy v obci

„Zřejmě nejvýznamnější je starobylá instituce chasy, jež se v našem prostoru vyvinula ve středověku a byla pak rozšířena zřejmě na celém území až do 19. století. V současnosti je doložena v oblastech s nejvíce živou lidovou kulturou“ (Lidová kultura [online] 2006,[cit. 12. 12. 2018]).

Chasa byla neformálním sdružením mladých lidí na venkově.

4.6 Kulturní dědictví

Nejvýznamnější památky mimořádné hodnoty jak z hmotné tak i z nehmotné kultury se zařazují na seznam světového dědictví UNESCO.

„Tradiční a lidová kultura tvoří nedílnou součást kulturního dědictví každé země, avšak v průběhu druhé poloviny 20. století se začaly lidové tradice vytrácet a někdy i nenávratně mizet. Potřebu ochrany kulturního dědictví si uvědomuje mnoho lidí všude ve světě. O tento cíl usiluje i UNESCO, jež si vytvořilo neobyčejně rozsáhlý program v oblasti kultury“ (Národní ústav lidové kultury [online] 2008, [cit. 12. 12. 2018]).

Česká republika se po roce 1989 připojila ke sto devadesáti třem zemím světa, které podepsaly a ratifikovaly Úmluvu o ochraně světového kulturního a přírodního dědictví z roku 1972. Roku 2003 pak byla přijata UNESCO další úmluva a to Úmluva o zachování nemateriálního kulturního dědictví, ke které se naše republika taktéž připojila.

„Vláda České republiky v roce 2003 schválila Koncepti účinnější péče o tradiční lidovou kulturu v České republice. Na jejím vypracování se vedle Národního ústavu lidové kultury a Ministerstva kultury České republiky podílela řada odborníků z různých institucí a úřadů.

Seznam nemateriálních statků tradiční lidové kultury České republiky byl zřízen příkazem ministra č. 41/2008 v souladu s usnesením vlády České republiky ze dne 11. června 2003 č. 571 ke Koncepti účinnější péče o tradiční lidovou kulturu v České republice (bod 4.2.5.) a k implementaci Úmluvy o zachování nemateriálního kulturního dědictví, jejíž smluvní stranou se Česká republika stala dne 18. května 2009. Hlavním účelem Seznamu nemateriálních statků tradiční lidové kultury České republiky je ochrana, zachování, identifikace, rozvoj a podpora nemateriálního kulturního dědictví na území České republiky“ (Národní ústav lidové kultury[online] 2008, [cit. 12. 12. 2018]).

5. Výzkum „Chodské folklórní soubory ve vztahu k tvorbě J. Jindřicha.“

Mistr Jindřich Jindřich ve svém celoživotním díle shromáždil cenný materiál jak z kultury hmotné tak i duchovní. Ke každému jeho dílu jsem tvořila jednotlivé otázky v dotazníku.

Ke zpěvníkům jako nositelům hudební kultury i dialektu. Ke sborníku Chodsko jako nositeli hmotné i duchovní kultury, zejména pak slovesné. K Chodskému slovníku, jako nositeli nářečí a k muzeu, jako nositeli pestré palety kultury hmotné i nehmotné.

5.1 Cíl výzkumu

Folklorní soubory i dudácké kapely reprezentují a propagují region Chodsko u nás i v zahraničí. Uchovávají a zprostředkovávají odkaz našich předků.

Hlavním cílem provedeného empirického výzkumu bylo zjistit, zda folklorní soubory a dudácké kapely na Chodsku dosud využívají ke své činnosti ucelené etnografické dílo J. Jindřicha. Dále pak, která část z díla J. Jindřicha je pro folklorní soubory důležitá a nejvíce využitelná. Dílčím cílem bylo zjistit, zda zájem o chodskou lidovou kulturu narůstá či nikoliv a co je možnou příčinou tohoto stavu.

5.2 Použitá metoda výzkumu

K výzkumu bylo použito dotazníkové šetření. Respondenti odpovídali anonymně na 11 otázek. Úplné znění dotazníku je uvedeno v příloze. Dotazníkové šetření bylo zrealizováno v průběhu dvou měsíců loňského roku.

Otázka č. 1 se vztahuje na celé dílo J. Jindřicha. Znalost a využívání tohoto díla je důležitým výchozím předpokladem pro další odpovědi v dotazníku.

Otázka č. 2 je upřesňující. Respondenti si volí oblasti svého zájmu již z dané nabídky, kterou nejčastěji využívají.

Otázka č. 3 hodnotí míru využití ze tří děl J. Jindřicha, kterými jsou zpěvníky, sborník Chodsko a dialektologický slovník.

Otázka č. 4 se zaměřuje pouze na hudební kulturu, tedy zpěvníky J. Jindřicha a možnosti využití soubory.

Otázka č. 5 se zaměřuje na lidovou slovesnost zaznamenanou Mistrem ve sborníku Chodsko.

Otázka č. 6 se zaměřuje na lidové zvyky a obyčeje taktéž zaznamenané ve sborníku Chodsko.

Otázky č. 7 a 8 se vztahují k součinnosti Muzea J. Jindřicha v Domažlicích a jednotlivých vedoucích souboru či kapel.

Otázka č. 9 je hodnotící. Zjišťuje návštěvnost diváků vystoupení daného souboru nebo kapely.

Otázky č. 10 a 11 jsou subjektivně hodnotící. Zjišťují možné příčiny narůstajícího nebo naopak klesajícího zájmu o chodskou lidovou kulturu.

5.3 Zkoumaný soubor

Zkoumaný soubor zahrnoval subjekty z řad vedoucích folklorních souborů, vedoucích jejich muzik a dudácké kapely. Celkem bylo osloveno čtrnáct respondentů. Výzkumu se aktivně účastnilo devět respondentů.

Důvodem pro tento výběr bylo několik faktorů:

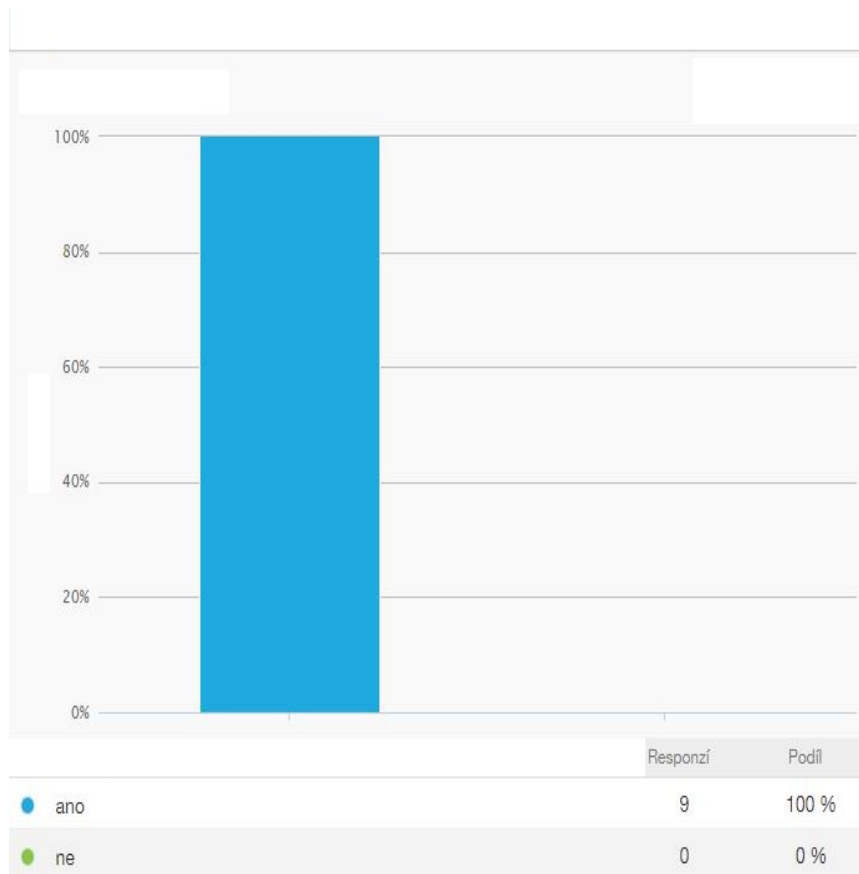
- 1) Folklorní soubory pracují kontinuálně, některé několik desetiletí.
- 2) Folklorní soubory sdružují členy hudebně vzdělané i nehudebníky.
- 3) Folklorní soubory sdružují členy více generací.
- 4) Vedoucí folklorních souborů či vedoucí muzik pracují s původním materiálem, který nejen upravují, propojují a uzpůsobují posluchačům dnešní doby, ale i možnostem a schopnostem členů v souboru.
- 5) Folklorní soubory nabízí aktivní trávení volného času.
- 6) Soubory pracují s kulturou slovesnou, hudební, taneční.
- 7) Dbají na tradice krojů.

5.4 Výsledky výzkumu

Otázka č. 1: Čerpá Váš soubor z díla J. Jindřicha?

Úvodní otázka zjišťuje, zda soubory dosud využívají ucelené dílo J. Jindřicha pro svou folklorní činnost. Odpověděli na ni všichni respondenti (100%). Dílo J. Jindřicha využívají všichni respondenti.

Výsledky jsou uvedeny v grafu č. 1.

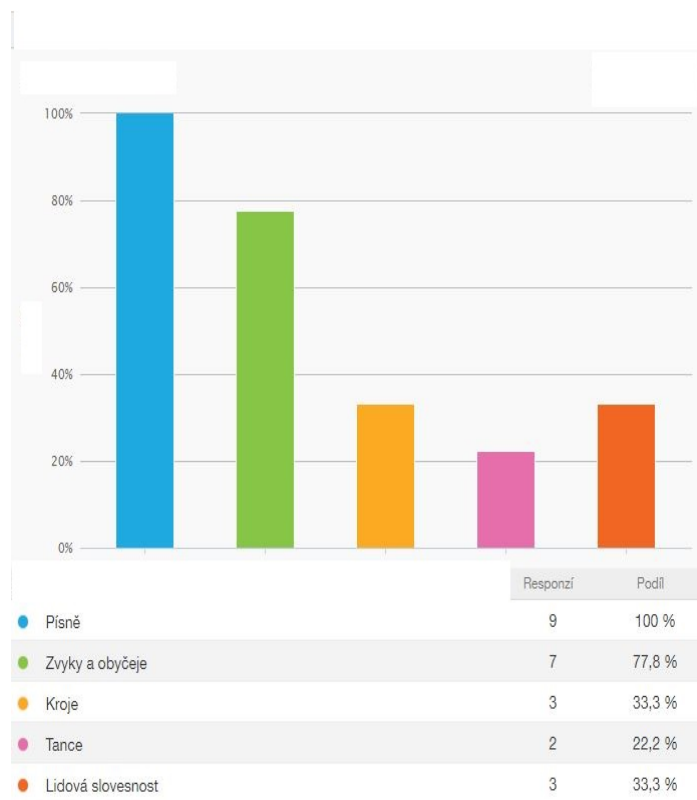
Graf č. 1 Využití díla J. Jindřicha folklorními soubory.

Dílo J. Jindřicha jednoznačně využívají všichni respondenti, pro práci folklorních souborů. Toto Mistrovo obsáhlé dílo poskytuje širokou nabídku ze všech oblastí nemotné lidové kultury pro práci v souborech i muzikách a je tudíž stále plně využíváno.

Otázka č. 2: Pokud ano, vyberte oblast zájmu.

Druhá otázka je zaměřena na konkrétní oblasti z díla J. Jindřicha. Především na písně, tance, kroje, zvyky i lidovou slovesnost. Odpověděli všichni respondenti (100%). Označit mohli jednu i více možných odpovědí.

Výsledky jsou uvedeny v grafu č. 2.

Graf č. 2 Oblasti zájmu.

Z díla J. Jindřicha jsou nejčastěji folklorními soubory využívány písně, zvyky a obyčeje. Naopak kroje, lidová slovesnost a tance nejsou v díle Mistra pro soubory tak důležité. Kroj je dnes velmi finančně nákladná záležitost. Některé soubory mají své fundusy a mohou je členům zapůjčit. Kroje se také v rodinách dědí.

Otázka č. 3: Seřad'te díla J. Jindřicha dle významu pro Váš soubor.

Třetí otázka se věnuje důležitosti děl J. Jindřicha pro využití folklorními soubory. Odpověděli všichni respondenti (100%).

Výsledky jsou uvedeny v grafu č. 3

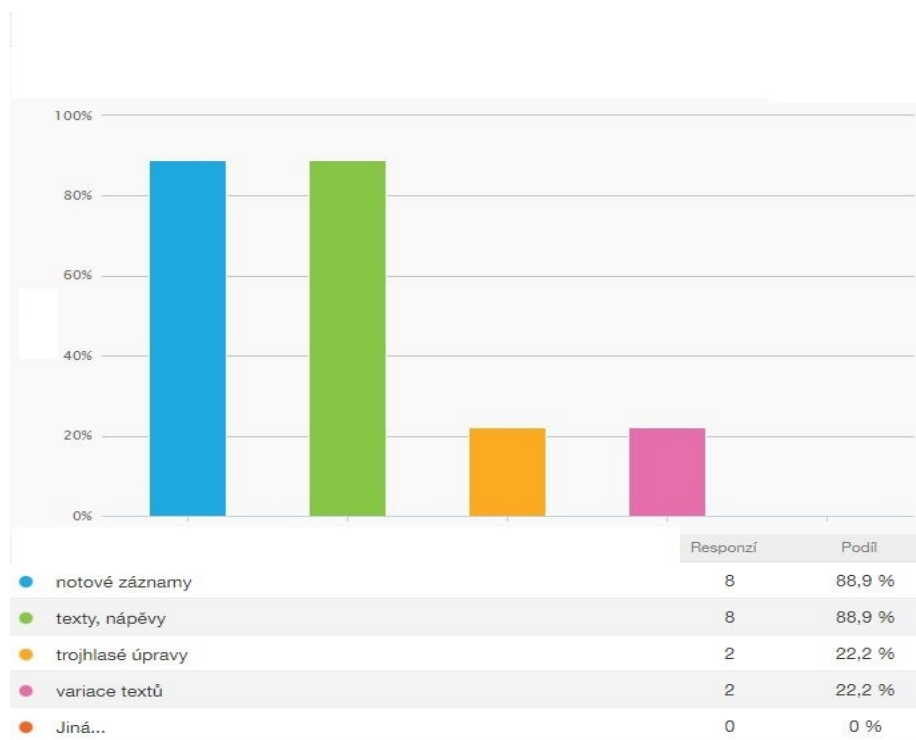
	Možnosti odpovědí	Důležitost
●	Chodské zpěvníky	3
●	Dialektologický slovník	1,2
●	Sborník Chodsko	1,8

Graf č. 3 Díla J. Jindřicha

Pro činnost folklorních souborů jsou nejvýznamnější Chodské zpěvníky a sborník Chodsko. Dialektologický slovník je využíván méně. Jednak jako samostatné dílo vzniklo teprve nedávno a v neposlední řadě je nářečí na Chodsku stále velmi živé.

Otázka č. 4: **Z hudebního odkazu J. Jindřicha jsou pro Váš soubor cenné zejména.**

Otázka čtvrtá zjišťuje využitelnost hudebního odkazu J. Jindřicha v práci folklorního souboru. Odpověděli všichni respondenti (100%). Respondenti mohli využít více odpovědí. Výsledky jsou uvedeny v grafu č. 4.

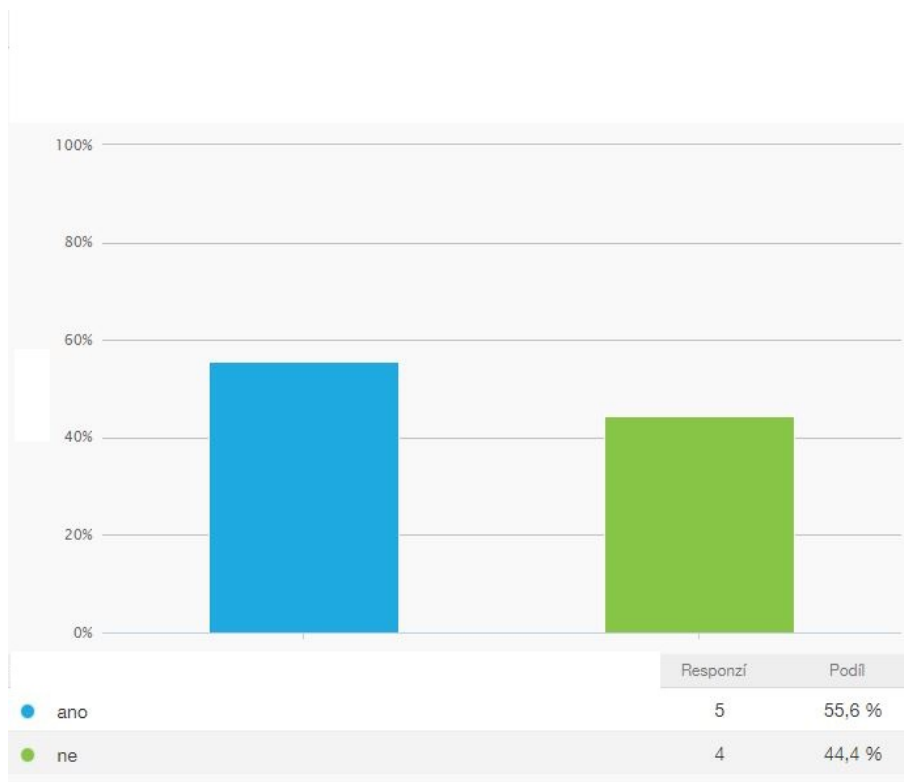

Graf č. 4- Hudební odkaz J. Jindřicha

Pro činnost folklorních souborů jsou z hudebního díla J. Jindřicha nejvyužívanější notové záznamy, texty a nápěvy písní. Trojhlasé úpravy a variace textů jen v malé míře. Většina písní vychází z lidového dvojhlasu.

Otázka č. 5: **Využíváte při tvorbě folklorních programů říkadla, přísloví a vtipy zaznamenané J. Jindřichem?**

Pátá otázka se zaměřuje na lidovou slovesnost především ve sborníku Chodsko. Odpověděli všichni respondenti (100%). Výsledky jsou uvedeny v grafu č. 5.

Graf č. 5 Lidová slovesnost

Z oblasti lidové slovesnosti zaznamenané J. Jindřichem ve sborníku Chodsko jsou říkadla, přísloví a vtipy využitelné folklorními soubory jen částečně. Důvodů je několik. Vtipy platné v době Mistrova zapsání nemusí působit stejným dojmem i dnes. Prísloví jsou vhodná také jen v určitých souvislostech daného vystoupení či programu a říkadla využijí většinou jen soubory, které mají svůj dětský soubor.

Otázka č. 6: Které lidové zvyky a obyčeje prezentuje Váš soubor nejčastěji?

Šestá otázka je věnována zvykům a obyčejům, které folklorní soubory zařazují do svých programů. Odpověděli všichni respondenti (100%). Výsledky jsou uvedeny v grafu č. 6.

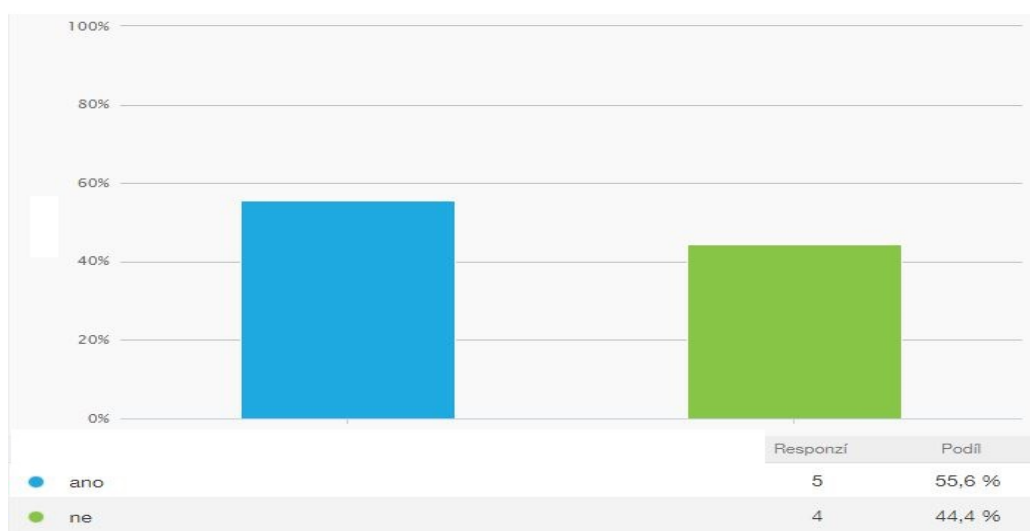
Graf č. 6 Zvyky a obyčeje

Masopust, chodská svatba a vánoční zvyky náleží k nejvíce prezentovaným zvykům a obyčejům folklorními soubory. Masopust je velmi rozverný a veselý a dokáže navodit uvolněnou atmosféru. Vánoční zvyky jsou v oblasti s věřícím obyvatelstvem součástí víry a jsou stále žádané jako součást našich nejdůležitějších svátků. Chodská svatba patří k nejkrásnějším obyčejům, především kvůli přehlídce svátečních krojů, pro velmi velký písňový repertoár i pro spojení pěkných okamžiků v životě člověka.

Otázka č. 7: **Spolupracujete s Muzeem J. Jindřicha v Domažlicích?**

Sedmá a osmá otázka zjišťují spolupráci mezi folklorními soubory a Muzeem J. Jindřicha v Domažlicích. Na otázku odpověděli všichni respondenti (100%). Výsledky jsou uvedeny v grafu č. 7.

Graf č. 7 Spolupráce s Muzeem J. Jindřicha v Domažlicích

S muzeem J. Jindřicha v Domažlicích spolupracuje nadpoloviční většina folklorních souborů. Přesto bych očekávala větší propojenost a spolupráci zejména pak ze strany muzea, kde se ještě více chodský folklor může živě propagovat

Otázka č. 8: **Pokud ano, uveďte konkrétní druh spolupráce.**

Osmá otázka je otevřená. Na tuto otázku odpověděli všichni respondenti (100%). Výsledky jsou uvedeny níže.

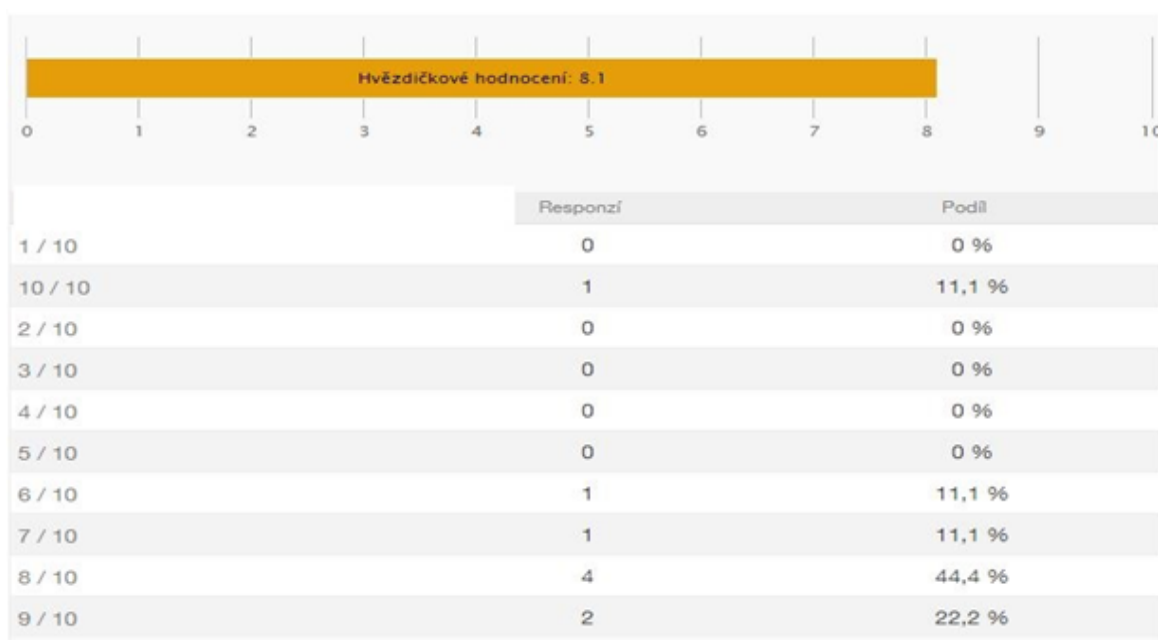
- Badatelská činnost v archivu.
- Notové záznamy.

- Badatelská činnost.
- Spolupracoval jsem v počátku existence.
- Podle potřeby.
- Konzultace
- Ne.
- Nespolupracujeme.
- S muzeem nespolupracuji.

Folklorní soubory s Muzeem J. Jindřicha spolupracují různými způsoby. Jednak na poli badatelské činnosti, opatrováním notových záznamů či konzultacemi. Tři subjekty s muzeem nespolupracují vůbec.

Otázka č. 9: **Ohodnoťte současnou návštěvnost Vašich folklorních vystoupení**

Devátá otázka zjišťuje návštěvnost koncertů či vystoupení folklorních souborů. Respondenti hodnotili návštěvnost svých vystoupení na stupnici 1-10. Na otázku odpověděli všichni respondenti (100%). Výsledky jsou uvedeny v grafu č. 8.

Graf č. 8 Návštěvnost folklorních vystoupení

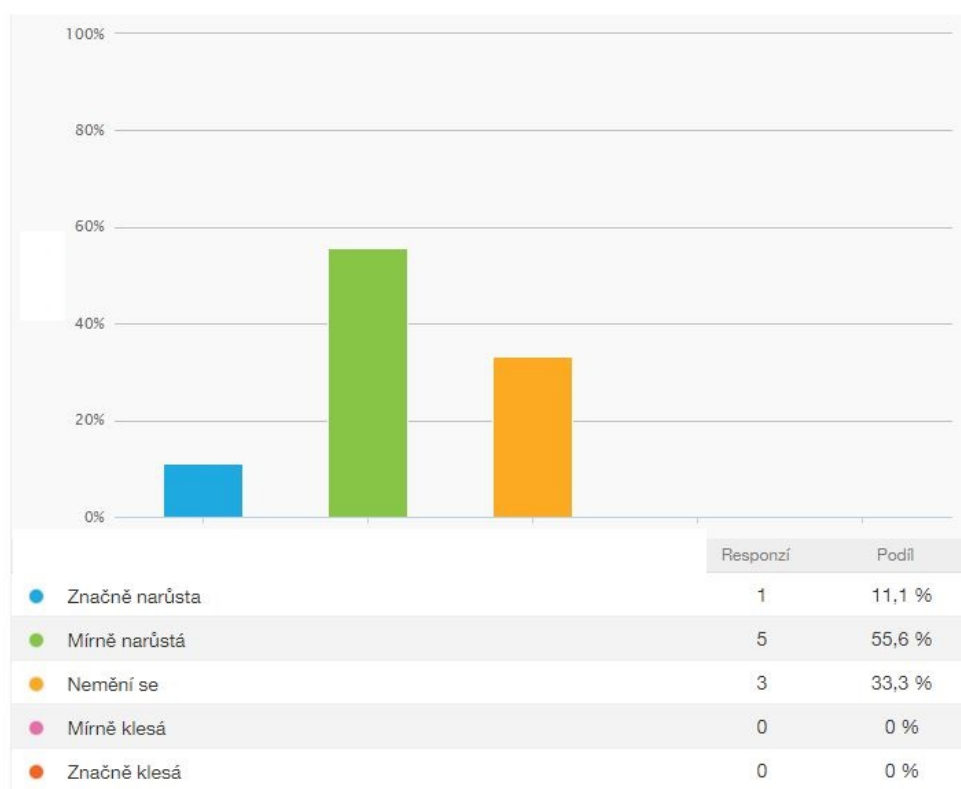
Návštěvnost folklorních vystoupení je jedním subjektem hodnocena jako výborná. Většina respondentů uvádí nadpoloviční účast posluchačů.

Z vlastní zkušenosti pořádání koncertů vím, že účast návštěvníků se nedá jednoznačně předpokládat. Vliv na návštěvnost má mnoho faktorů. Kulturní akce v daném městě

v určitém měsíci, čas a místo vystoupení, roční období včetně počasí. K důležitým prvkům náleží také v určitých regionech i finanční poměry obyvatelstva a v neposlední řadě i to, zda jsou v daném souboru nebo kapele dětští účinkující.

Otázka č. 10: Domníváte se, že zájem o chodskou lidovou kulturu narůstá?

Desátá otázka zjišťuje zájem o chodskou lidovou kulturu diváky. Odpověděli všichni respondenti (100%). Výsledky jsou uvedeny v grafu č. 9.

Graf č. 9 Míra zájmu o chodskou lidovou kulturu

Z odpovědí respondentů je patrné, že zájem o chodskou lidovou kulturu z řad diváků mírně narůstá. Jinak tomu může být v případě zájmu o činnost v souborech či kapelách. Zde jsou kladeny určité nároky a požadavky na členy souboru a zájemců může naopak ubývat. Z pohledu učitele vím, že nejobtížnější práce je s malými dětmi a pubertální mládeží.

Otázka č. 11: V čem spatřujete tento vývoj?

Jedenáctá otázka je otevřená. Odpověděli všichni respondenti (100%). Výsledky jsou uvedeny níže.

- Lidé si uvědomují význam i hodnotu tradiční kultury, ale někdy toho bývá až moc.
- Vzrůstá patriotismus ke kraji, ve kterém lidé žijí.

- Zájem o kroje, hudbu a tanec.
- Nevím.
- Někteří lidé si začali uvědomovat její jedinečnost.
- V množství folklorních akcí a vystoupení.
- Osvěta, hrdost na Chodsko.
- Zakořeněnost a opravdovost folkloru. Bezprostřednost tanečníků a muzikantů. Dobrá propagace pomocí zvukových nosičů. Atraktivnost Chodských slavností. Bezprostřední lidová slovesnost.
- Návštěvností na námi pořádaných akcí s chodskou tematikou.

Nejčastěji respondenti uváděli patriotismus, hrdost na region Chodska, jedinečnost chodské lidové kultury i slovesnosti, zájem o hudbu či tanec a kroje. Tato otázka je ryze subjektivní. Vyjadřuje pouze názor daného respondenta. Otázka je otevřená a přesto na ni odpověděli všichni respondenti, z čehož mám radost. Každý musel zformulovat velice výstižnou odpověď, ve které se mohou zrcadlit i jeho vlastní postoje k Chodsku.

5.5 Závěry empirického výzkumu

Folklorní soubory a dudácké muziky na Chodsku i nadále čerpají z díla J. Jindřicha. K nejvíce využívaným dílům se řadí Chodské zpěvníky a soubor Chodsko. Z hlediska zaměření převládá složka hudební nad složkou slovesnou. Ze zpěvníků jsou pro folklorní soubory cenné zejména notové záznamy písní, texty a nápěvy. Ze sborníku Chodsko pak zvyky a obyčeje. K nejvíce prezentovaným zvykům folklorními soubory náleží Masopust, vánoční zvyky a obyčeje i chodská svatba. Spolupráce s Muzeem J. Jindřicha v Domažlicích probíhá v oblasti badatelské činnosti nebo konzultační činnosti. Zájem o chodskou lidovou kulturu u diváků mírně narůstá, což se projevuje návštěvností diváků při folklorních vystoupeních. Jako možné příčiny zájmu o chodský folklor se jednotlivým respondentům jeví patriotismus, jedinečnost chodské lidové kultury i slovesnosti, zájem o hudbu či tanec a kroje.

Folklorní soubory zajišťují zprostředkování lidové kultury zaznamenané Mistrem Jindřichem současné generaci posluchačů a diváků. Vliv Jindřicha Jindřicha na zachování chodské lidové kultury byl tímto prokázán.

Závěr

Předmětem této diplomové práce bylo zmapování vlivu osobnosti sběratele, etnografa a skladatele J. Jindřicha na zachování chodské lidové kultury.

Diplomová práce se skládá ze dvou částí.

V teoretické části jsem se zabývala životem a dílem J. Jindřicha zejména jako etnografa a sběratele. Zároveň jsem poukázala na osobnosti, které inspirovali J. Jindřicha v jeho etnografické, badatelské, sběratelské a skladatelské činnosti.

V praktické části jsem provedla empirický výzkum formou dotazníkového šetření. Dotazník byl zaměřen na zdokumentování vlivu díla J. Jindřicha na tvorbu folklorních souborů, jejich muzik a dudáckých kapel. Výzkumu se zúčastnilo devět subjektů z oblasti folklorních souborů, jejich muzik a dudáckých kapel. Hlavním cílem výzkumu bylo zjistit, zda folklorní soubory a dudácké kapely na Chodsku i nadále využívají ke své činnosti etnografické dílo J. Jindřicha a jaká část z jeho díla je pro folklorní soubory důležitá. Z výzkumu vyplynulo, že folklorní soubory a dudácké muziky na Chodsku čerpají z díla J. Jindřicha. Nejcennější jsou pro jejich činnost Chodské zpěvníky a sborník Chodsko. Z hlediska zaměření převládá složka hudební nad složkou slovesnou. Folklorní soubory taktéž spolupracují s Muzeem J. Jindřicha v Domažlicích, zejména v oblasti badatelské a konzultační činnosti.

Chodské zpěvníky, muzejní sbírky, sborník Chodsko i chodský slovník uchovávají chodskou lidovou kulturu pro budoucí generace. Folklorní soubory i dudácké muziky využívají toto dílo J. Jindřicha a zprostředkovávají jej současné generaci posluchačů a diváků.

Závěrem bych chtěla zdůraznit obdiv a úctu k etnografické práci J. Jindřicha pro zachování chodské lidové kultury pro všechny budoucí generace.

Resumé

Tato diplomová práce pojednává o přínosu Jindřicha. Jindřicha pro zachování chodské lidové kultury a o vlivu díla J. Jindřicha na práci folklorních souborů na Chodsku. Práce má dvě části. V teoretické části se zabývám životem a dílem Jindřicha Jindřicha. V praktické části jsem pomocí dotazníkového šetření zjišťovala míru vlivu díla Jindřicha Jindřicha na práci folklorních souborů na Chodsku.

Summary

This diploma thesis deals with the contribution of Jindřich Jindřich for the maintenance of folk culture and about the influence of J. Jindřich's work on the work of folklore ensembles in Chodsko. The work has two parts. In the theoretical part I deal with the life and work of Jindřich Jindřich. In the practical part I used the questionnaire survey to investigate the influence of Jindřich's work on the work of folk ensembles in Chodsko

Seznam použité literatury

- ALEŠ, Mikoláš a Jan František HRUŠKA, 1920. *Život starých Chodů*. Praha: Rudolf Březina. 6 s.
- BAAR, Jindřich Šimon, 1962. *Skřivánek*. Praha. 180 s.
- BAHENSKÝ, František. *Velké dějiny zemí Koruny české*. 1. Praha: Paseka, 2014. ISBN 978-80-7432-442-0.
- BAJEROVÁ, Marie. *O Emě Destinové*. Praha: Vyšehrad, 1979. 141. s.
- BLÁHA, Zdeněk, 1999. *Nezapomenutelné postavy chodského folklóru*. Domažlice: Městské kulturní středisko v Domažlicích. 116 s. ISBN 80-850-4200-2.
- BUCHNER, Alexander, 1956. *Hudební nástroje od pravěku k dnešku*. Praha: Orbis. 279 s.
- BROUČEK, Stanislav a Richard JEŘÁBEK. *Lidová kultura: Národopisná encyklopedie Čech, Moravy a Slezska*. Praha: Mladá Fronta Praha, 2007. ISBN 978-80-204-1450-2.
- FIALA, Jaroslav, 2011. *Zdeněk Bláha a soubor Úsměv*. Plzeň: Jaroslav Fiala. 75s. ISBN 978-80-260-0213-0.
- HÁJKOVÁ, Táňa, 1951. *Lidové hry a tance pro mládež*. Praha: Mladá fronta. 142 s.
- HOFMEISTROVÁ, Božena, 1988. *Okouzlený milenec Chodska*. Plzeň: Západočeské nakladatelství. 136 s.
- HORÁK, Jiří, 1947. *Humor, vtip a satira v české lidové písni*. Praha: Sfinx, Bohumil Janda, Nové cíle. 209 s.
- HRUŠKA, Jan František, František TEPLÝ a Jindřich Šimon BAAR, 1927. *Chodská čítanka*. Vyškov: Fr. Obzina. 317 s.
- JINDŘICH, Jindřich, 1956. *Chodsko*. Praha: Nakladatelství Československé akademie věd. 284 s.
- JINDŘICH, Jindřich, 1951. *Chodský zpěvník III*. Praha: Orbis. 177 s.
- JINDŘICH, Jindřich, 1951. *Chodský zpěvník IV*. Praha: Orbis. 118 s.
- JINDŘICH, Jindřich, 1952. *Chodský zpěvník V*. Praha: Orbis. 142 s.
- JINDŘICH, Jindřich, 1971. *Chodský zpěvník pro mládež*. Praha: Supraphon. 155 s.
- JINDŘICH, Jindřich, 1947. *Jindřichův chodský zpěvník II*. Nákladem vlastním. 124 s.

- JINDŘICH, Jindřich a Josef KOTAL, 2007. *Chodský slovník*. Plzeň: Studijní a vědecká knihovna Plzeňského kraje. ISBN 978-80-86944-17-3.
- KLUSÁK, Vladimír, 1954. *Vtip a humor v lidové písni*. Praha: Naše vojsko. 254 s.
- MACEK, Josef, 1968. *Československá vlastivěda díl III, lidová kultura*. Praha: Orbis. 784 s.
- MARKL, Jaroslav, 1979. *Lidové hudební nástroje v Československu*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství. 112 s.
- MLEJNEK, Adolf, 1973. *Chodsko*. Praha: Svépomoc. 145 s.
- Ottova encyklopedie A-Ž*. 1. Praha: Ottovo nakladatelství, 2004. ISBN 80-736-0014-5.
- PEŠTA, Jan, 2005. *Encyklopedie českých vesnic: vesnické památkové rezervace, zóny a ostatní památkově hodnotná vesnická sídla v Čechách*. Praha: Libri. 400 s. ISBN 80-7277-150-7.
- PLEVKA, Bohumil. *Život a umění Emy Destinnové*. Praha: AZ servis Praha s.r.o, 1994. ISBN 80-901554-6-X.
- PLICKA, Karel, 1956. *Český zpěvník: 500 lidových písní českých, moravských a slezských*. Praha: Státní nakladatelství krásné literatury, hudby a umění, n. p. 388 s.
- ROUBÍK, František a Karel VÁCHAL, 1962. *Boj chodského lidu*. Plzeň: Krajské nakladatelství. 168 s.
- STAŇKOVÁ, Jitka, 1987. *Lidové umění z Čech, Moravy a Slezska*. Praha: Panorama. 198 s.
- STRÁNSKÁ, Drahomíra, 1950. *Lidové kroje v Československu*. Praha: J. Otto. 277 s.
- ŠMÍD, Zdeněk, 2008. *Dudáci a vlčí hlavy*. Praha: Olympia. 212 s. ISBN 978-80-7376-109-7.
- ŠPELDA, Antonín, 1955. *Hudební dílo Jindřicha Jindřicha*. Plzeň: Krajské nakladatelství. 135 s.
- ŠPELDA, Antonín, 1975. *Chodsko domov můj*. Plzeň: Západočeské nakladatelství. 105 s.
- TEPLÝ, František, 1926. *Chodové ve sporu s Lomikary*. Vyškov: Fr. Obzina. 182 s.
- VÁCLAVEK, Bedřich, 1947. *Písemnictví a lidová tradice*. Praha: Svoboda. 171 s.
- VOGELTANZ, Jaroslav, 1990. *Naše Chodsko*. Domažlice: ONV. 163 s.

VRBA, Jan, 2001. *Černý chodský týden. Domažlice: Resonance*. ISBN 80-9028121-4.

Elektronické zdroje

Domažlická dudácká muzika: Biografie. *Domažlická dudácká muzika: Biografie* [online]. Domažlice: M!REC - Webové & Grafické studio, 2010, 2005-2010 [cit. 2018-02-25]. Dostupné z: <http://www.dudacka.cz/cs/biografie/>

Chodsko.net: Baar Jindřich Šimon. *Chodsko.net: Baar Jindřich Šimon* [online]. Domažlice: Ing. Josef Johánek, 2018, 2014-2018 [cit. 2018-02-25]. Dostupné z: <http://www.chodsko.net/chodskem/celeb-detail/30#content>

Chodsko.net: Blau Josef. *Chodsko.net: Blau Josef* [online]. Domažlice: Ing. Josef Johánek, 2018, 2014-2018 [cit. 2018-02-26]. Dostupné z: <http://www.chodsko.net/chodskem/celeb-detail/90#content>

Chodsko.net: Ema Destinnová. *Chodsko.net: Ema Destinnová* [online]. Domažlice: © Chodsko.net, 2014–2018 provozovatel portálu Ing. Josef Johánek, Domažlice [cit. 2018-9-30]. Dostupné z: <http://www.chodsko.net/chodskem/celeb-detail/173#content>

Chodsko.net: Erben Karel Jaromír. *Chodsko.net: Erben Karel Jaromír* [online]. Domažlice: Ing. Josef Johánek, 2018, 2014-2018 [cit. 2018-02-26]. Dostupné z: <http://www.chodsko.net/chodskem/celeb-detail/201#content>

Chodsko.net: Hruška Jan František. *Chodsko.net: Hruška Jan František* [online]. Domažlice: Ing. Josef Johánek, 2018, 2014-2018 [cit. 2018-02-25]. Dostupné z: <http://www.chodsko.net/chodskem/celeb-detail/399#content>

Chodsko.net: Jindřich Jindřich. *Chodsko.net: Jindřich Jindřich* [online]. Domažlice: © Chodsko.net, 2014–2018 provozovatel portálu Ing. Josef Johánek, Domažlice [cit. 2018-9-30]. Dostupné z: <http://www.chodsko.net/chodskem/celeb-detail/451#content>

Chodsko.net: Alois Jirásek. *Chodsko.net: Alois Jirásek* [online]. Domažlice: © Chodsko.net, 2014–2018 provozovatel portálu Ing. Josef Johánek, Domažlice [cit. 2018-2-25]. Dostupné z: <http://www.chodsko.net/chodskem/celeb-detail/452#content>

Chodsko.net: Němcová Božena. *Chodsko.net: Němcová Božena* [online]. Domažlice: Ing. Josef Johánek, 2018, 2014-2018 [cit. 2018-02-26]. Dostupné z: <http://www.chodsko.net/chodskem/celeb-detail/789#content>

Chodsko.net: Špillar Jaroslav. *Chodsko.net: Špillar Jaroslav* [online]. Domažlice: Ing. Josef Johánek, 2018, 2014-2018 [cit. 2018-02-26]. Dostupné z: <http://www.chodsko.net/chodskem/celeb-detail/1165#content>

Chodská vlna. Chodská vlna [online]. 2004 [cit. 2018-02-25]. Dostupné z: <http://www.chodskavlna.cz>

Chodské slavnosti - Vavřínecká pouť. *Chodské slavnosti - Vavřínecká pouť* [online]. Domažlice: (c) M!REC - Webové & Grafické studio, 2006 [cit. 2018-02-25]. Dostupné z: <http://www.chodskeslavnosti.cz/>

Chodský soubor Mrákov: O chodském souboru z Mrákova. *Chodský soubor Mrákov* [online]. [cit. 2018-02-25]. Dostupné z: <http://www.mrakovskysoubor.cz/>

Konrádyho dudácká muzika: Obsazení kapely. *Konrádyho dudácká muzika: Obsazení kapely* [online]. Domažlice: (c) Konrádyho dudácká muzika, 2015, [cit. 2018-02-25]. Dostupné z: <http://www.kdm-cz.eu/index.php?menu=clenove>

Lidová kultura: Lidová kultura v ČR. *Lidová kultura: Lidová kultura v ČR* [online]. 2006 [cit. 2018-12-12.]. Dostupné z: <http://www.lidovakultura.cz>

Městys Klenčí pod Čerchovem: Haltravan. *Městys Klenčí pod Čerchovem: Haltravan* [online]. Chomutov: Galileo Corporation, 2018, 2018 [cit. 2018-02-25]. Dostupné z: <https://www.klenci.cz/hlavni-menu/mestys/informace-o-mestysi/spolky-sdruzeni/haltravan>

Národopisný soubor Postřekov: O národopisném souboru Postřekov. *Národopisný soubor Postřekov: O národopisném souboru Postřekov* [online]. Postřekov: WordPress, 2003, 2003 [cit. 2018-02-26]. Dostupné z: <http://www.postrekovo.cz/cz/>

Národní ústav lidové kultury. *Národní ústav lidové kultury* [online]. [cit. 2018-12-12]. Dostupné z: <http://www.nulk.cz/nulk/unesco/>

Seznam obrázků

Obrázek č. 1 - Mapa Chodska

Dostupné z: <https://www.radio.cz>

Obrázek č. 2 - Chodské kroje

Dostupné z: <http://web.quick.cz/chodsko1/ustr.htm>

Obrázek č. 3 – Dudy

Dostupné z: <https://hudba.proglas.cz/folklor>

Obrázek č. 4 – Chodské kolečko

Dostupné z: <http://www.ceskytanec.cz>

Obrázek č. 5 – Chodská písnička noty

J. Jindřich, Chodský zpěvník, č. 86. III.

Obrázek č. 6 – Masopust v Postřekově 2015

Dostupné z: <http://www.fcerny.estranky.cz/fotoalbum>

Autor: František Černý

Obrázek č. 7 – Jindřich Jindřich

Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Jindřich_Jindřich

Obrázek č. 8 – Chodský zpěvník

Dostupné z <https://antikvarium.cz/kniha/40287-chodsky-zpevnik-vi-1953>

Obrázek č. 9 – Muzeum J. Jindřicha

Dostupné z: <https://www.muzeum-chodska.com/muzeum-j-jindricha/fotogalerie/>

Obrázek č. 10 – Chodský slovník

Dostupné z: <https://katalog.kfbz.cz/documents/432571?loc>

Obrázek č. 11 – Ema Destinová

Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Ema_Destinová

Obrázek č. 12 – Národopisný soubor Postřekov

Dostupné z: <http://www.postrekovo.cz/cz/>

Obrázek č. 13 – Chodské slavnosti

Dostupné z: <https://www.idomazlice.cz/cs/fotogalerie-fotogalerie2018/photolist-1087/>

/

Seznam grafů

- Graf č. 1: Využití díla J. Jindřicha folklorními soubory
- Graf č. 2: Oblasti zájmu
- Graf č. 3: Díla J. Jindřich.
- Graf č. 4: Hudební odkaz J. Jindřicha
- Graf č. 5: Lidová slovesnost
- Graf č. 6: Zvyky a obyčeje
- Graf č. 7: Návštěvnost folklorních vystoupení
- Graf č. 8: Spolupráce s Muzeem J. Jindřicha v Domažlicích
- Graf č. 9. Míra zájmu o chodskou lidovou kulturu

Seznam příloh

Příloha A Vzor dotazníku.....	I
-------------------------------	---

Přílohy

Příloha A: Vzor dotazníku

Chodské folklorní soubory ve vztahu k tvorbě Jindřicha Jindřicha.

Vážená paní, vážený pane,

obracím se na Vás s prosbou o vyplnění tohoto jednoduchého dotazníku, který je zaměřen na dílo J. Jindřicha a jeho vlivu na činnost folklorních souborů.

Dotazník je anonymní, výsledky budou použity ke zpracování mé diplomové práce na téma „Přínos Jindřicha Jindřicha pro zachování chodské lidové kultury.“ v rámci studia na Pedagogické fakultě ZČU v Plzni.

Za Vaši ochotu a čas věnovaný dotazníku děkuji.

Martina Karenovičová

1. Čerpá Váš soubor z díla J. Jindřicha?

Nápověda k otázce: Vyberte jednu odpověď

ano

ne

2. Pokud ano, vyberte oblast zájmu.

Nápověda k otázce: Vyberte jednu nebo více odpovědí

Písně

Zvyky a obyčeje

Kroje

Tance

Lidová slovesnost

3. Seřad'te díla J. Jindřicha dle významu pro Váš soubor.

Nápověda k otázce: Změňte pořadí položek dle svých preferencí (1. - nejdůležitější, poslední - nejméně důležitá)

Chodské zpěvníky

Dialektologický slovník

Sborník Chodsko

4. Z hudebního odkazu J. Jindřicha jsou pro Váš soubor cenné zejména:

Nápověda k otázce: Vyberte jednu nebo více odpovědí

Notové záznamy

Texty, nápěvy

Trojhlasé úpravy

Variace textů

Jiné

5. Využíváte při tvorbě folklorních programů říkadla, přísloví a vtipy zaznamenané J. Jindřichem?

Nápověda k otázce: Vyberte jednu odpověď

ano

ne

6. Které lidové zvyky a obyčeje prezentuje Váš soubor nejčastěji?

Nápověda k otázce: Změňte pořadí položek dle svých preferencí (1. - nejdůležitější, poslední - nejméně důležitá)

Masopust

Posvícení

Chodská svatba

Velikonoce

Vánoční zvyky

Vynášení zimy

7. Spolupracujete s Muzeem J. Jindřicha v Domažlicích?

Nápověda k otázce: Vyberte jednu odpověď

Ano

Ne

8. Pokud ano, uveďte konkrétní druh spolupráce.

---

9. Ohodnoťte současnou návštěvnost Vašich folklorních vystoupení.

Nápověda k otázce: Od nejnižší po nejvyšší. 1-10

10. Domníváte se, že zájem o chodskou lidovou kulturu narůstá?

Nápověda k otázce: Vyberte jednu odpověď

Značně narůstá

Mírně narůstá

Nemění se

Mírně klesá

Značně klesá

11. V čem spatřujete tento vývoj?

Děkuji Vám, za vyplnění dotazníku.